

ศาสตราจารย์
ไพจิตร ศุภกาณี
กับ “ภูมิพลวัฒนธรรม”

6 ทศวรรษ ไพจิตร ศุภวารีย์
กับ “ภูมิพลวัฒนธรรม”

จัดพิมพ์โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
สนับสนุนโดย แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ISBN

9 789747 063455

ราคา 249 บาท
พิมพ์ครั้งที่ 1 มกราคม 2567
จำนวนหน้า 64 หน้า
คนต้นคิด ดร.दनัย หวังบุญชัย
คนต้นเรื่อง อาจารย์ไพจิตร ศุภวารีย์

นลายคนบอกเล่า นลายคนร้อยเรียง

บรรณาธิการ: รองศาสตราจารย์ ดร.เกศินี ประทุมสุวรรณ
กองบรรณาธิการ: อาจารย์พีรพัฒน์ พันศิริ, ภาวพรรณ กิจประเสริฐ,
วิมลสิริ ศุภวารีย์
ศิลปกรรมและแบบปก: ปกรณ์ อยู่เย็น
ไทยอาร์ต พรินท์ติ้งกรุ๊ป
พิมพ์ที่: บริษัท ทริปเปิล ดี พรินติ้ง แอนด์ เทรดติ้ง จำกัด
4 ซอยลาดพร้าว - วังหิน 30 แยก 1 แขวงลาดพร้าว
เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 10230

ผลงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “อัตชีวประวัติและผลงานของ ไพจิตร ศุภวารีย์”
จัดทำโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
สนับสนุนงบประมาณโดย แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ทศวรรษการสร้างสรรค์ ผลงานคุณภาพ

จาก ... เรื่องสั้น นวนิยาย บทละครวิทยุ บทภาพยนตร์
ถึง... ภาพยนตร์ ละครทีวี เกมโชว์ ละครเวที และคอนเสิร์ต

ทศวรรษ 2510

ชิมलग - สานฝัน - ปั่นน้ำหมึก

ทศวรรษ 2520 - 2540

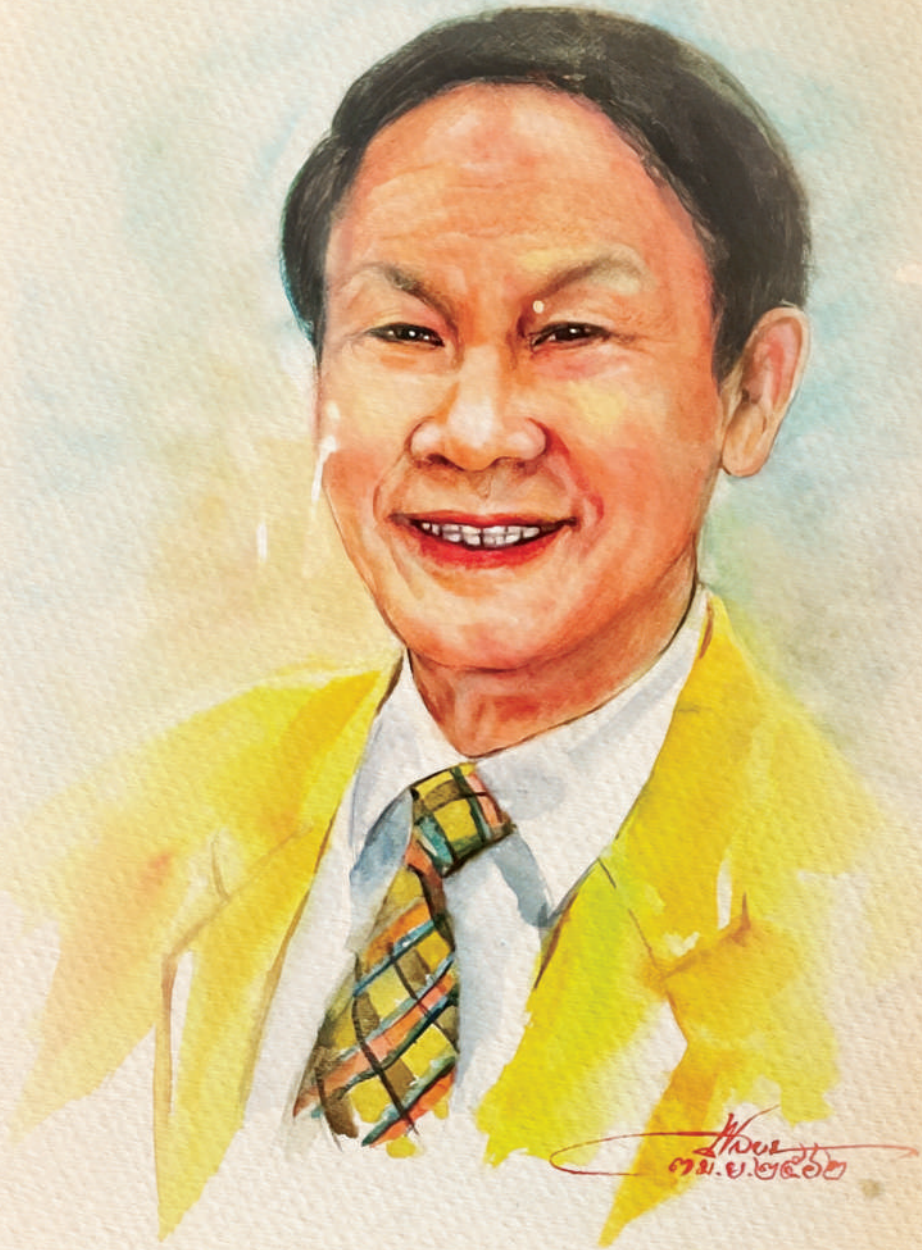
บุกเบิก บากบั่น สรรค์สร้าง “ภาพยนตร์ไทย”

ทศวรรษ 2540 - 2560

จากแพลตฟอร์ม จอเงิน ฐู่ จอแก้ว และงานนอกจอ

ทศวรรษ 2550 - ปัจจุบัน

ชูธง “สื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างสรรค์”

ไพจิตร ศุภกาณ์

สารบัญ

ย้อนเวลา “เล่นชีวิต” ไพจิตร ศุภวารีย์

เปิดฉาก เมื่อปี พ.ศ. 2480	6
นักเรียน vs นักมวย	10
ปล่อยของด้วย “เรื่องสั้น”	12
ครูภาษาไทย...หัวใจนักเขียน	14
แรกรัก - รักแรก	17
กำเนิด พี.ดี. โปรโมชัน	18
ภาพสะท้อนการศึกษา	22
ภาพสะท้อนวิถีไทย	25
จุดประกาย “สร้างสรรค์...สมจริง”	27
จาก “ค่ายหนัง” ถึง “ค่ายเพลง”	33
เปลี่ยนแพลตฟอร์ม	36

ภูมิหลังวัฒนธรรม

จิตวิญญาณ “สาธารณะ”	39
ดนตรีสร้างสุข	44
ศิลปวัฒนธรรมภาคประชาชน	46
คุณค่าจากผลงานสร้างสรรค์	48
รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ	50

5 ทศวรรษ (2510 - 2550) 52

การสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทย

ครบรส ครบเครื่อง กว่า 100 เรื่อง

ประทับไว้ในจิตนิจนิรันดร์ 57

ย้อนเวลา “เล่นชีวิต”
โฟลิตอร์ ศุภวารีย์

เปิดฉาก เมื่อปี พ.ศ. 2480

เด็กชายไพจิตร ศุภวารีย์ ถือกำเนิดขึ้นในครอบครัว “ศุภวารีย์”
ณ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เป็นบุตรชายคนที่สองในบรรดาพี่น้อง
ทั้งหมด 7 คนของคุณพ่อเกษม และคุณแม่สำราญ ศุภวารีย์

อภิชาติบุตร

1. นายไพบูลย์ ศุภวารีย์ (ถึงแก่กรรม)
นักดนตรีและเจ้าของห้องบันทึกเสียงที่ทันสมัยที่สุด
แห่งทศวรรษ 2510 - 2520
2. นายไพจิตร ศุภวารีย์
ศิลปิน นักประพันธ์ ผู้กำกับและผู้สร้างภาพยนตร์ที่มีคุณูปการ
ต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์และสร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อสังคม
ตลอด 6 ทศวรรษ
3. นางอารีย์ วิบูลย์พันธ์
เจ้าของธุรกิจร้านอาหาร “The Office” ย่านรามอินทรา
4. รองศาสตราจารย์ปราณี รามสูต
ข้าราชการบำนาญ เกษียณอายุราชการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
5. นางสุกัญญา แสงทิพย์ แม่บ้าน
6. อาจารย์สมพร ศิริพิพัฒน์กุล
ข้าราชการบำนาญ เกษียณอายุราชการจากโรงเรียนชลกันยานุกูล ชลบุรี
7. นางหทัยรัตน์ ศักดิ์กมลทรัพย์ (ถึงแก่กรรม)
ข้าราชการกรมส่งเสริมการเกษตร

เขาใช้ชีวิตวัยเด็กอยู่กับครอบครัวที่มีฐานะปานกลางอย่างอบอุ่น ณ อำเภอ บ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

บิดาเป็นชาวจีน ทำกิจการโรงสี ส่วนมารดาประกอบอาชีพค้าขาย

เมื่ออายุครบเกณฑ์การศึกษา ก็ได้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียน รัตนศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนใกล้บ้านนั่นเอง ครั้นจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บิดาได้ขอให้เขาลาออกจากโรงเรียนเพื่อมาช่วยงานของครอบครัวเพราะยังมีน้อง ๆ ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนอีกหลายคน

แม้จะมีจิตใจที่ฝึกฝนการเรียนรู้ดี แต่ด้วยความเข้าใจในเหตุผลของทางบ้าน เด็กชายจึงยินดีทำตามคำขอนั้น

หากก็ตั้งใจว่าสักวันหนึ่งจะได้กลับไปใช้ชีวิตเป็นนักเรียนอีกครั้ง ด้วยเหตุนี้ในเวลาว่างจากการงาน เขาจึงฝึกฝน มุมนานะเรียนรู้ด้วยตนเองจากแบบเรียนและแบบฝึกหัดเท่าที่จะหาได้ในขณะนั้น

ในช่วงเย็นของแต่ละวัน ซึ่งเป็นเวลารับประทานอาหารของแม่ เด็กชายมีหน้าที่ **“อ่านหนังสือให้แม่ฟัง”** เพราะแม่ไม่ได้เรียนหนังสือ แม่จึงอ่านหนังสือไม่ออก หากก็ชอบที่จะให้ลูกชายอ่านให้ฟัง โดยหนังสือส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมร่วมสมัย

“ ความจำของแม่ดีมาก คือเราเป็นเด็กนะ บางทีก็อยากจะอ่านให้จบๆ ไปเลยอ่านข้ามบ้าง พลิกหน้าเลยบ้าง คราวนี้แม่ก็ด่านะสิ เพราะจำได้ว่าต้องมีตอนนั้น ตอนนี้ ที่แม่จำได้เพราะว่าเคยได้ยินได้ฟังเรื่องเล่าเหล่านี้มาจากคนอื่น ส่วนใหญ่เรื่องที่อ่านก็เป็นนิยาย ทั้งของยาขอบ ไม้ เมืองเดิม หนังสือนี้ก็ยืมมาบ้าง เข้ามาบ้าง ”

การใช้เวลาร่วมกันในขณะนั้น ทำให้แม่มีความสุข ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้เด็กชายได้เติบโตมากับภาษาเขียนและจินตนาการที่กว้างไกลเกินกว่าคนในวัยเดียวกัน และเป็นรากฐานที่นำไปสู่อาชีพการงานในอนาคต

“ คิดว่าพี่ไพจิตรได้ความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน เป็นนักคิดนักเขียน มาจากแม่นะ แม่ชอบหนังสือ แม้ว่าจะอ่านไม่ออก สมัยก่อนผู้หญิงทั่วไป ไม่มีโอกาสได้เรียนเพราะกลัวกันว่าเขียนเพลงยาวถึงผู้ชาย พี่เค้าสนิทและผูกพันกับแม่มาก ”

สมพร ศิริพิพัฒน์กุล - น้องสาว

ไพบุลย์ ศุภวารี - พี่ชาย

เมื่ออายุย่างเข้าวัยคะนองเพียง 17 ปี คุณพ่อเกษมก็มาด่วนจากไป ทำให้ครอบครัวเข้าสู่ภาวะวิกฤติ พี่ชายไปใช้ชีวิตตามหาฝันด้านดนตรีอยู่ในกรุงเทพฯ เหลือเพียงแม่และเขาที่เป็นเสาหลักประจำครอบครัว

แม้จะต้องรับมือกับเรื่องราวที่ไม่คาดคิด คุณแม่สำราญ ผู้หญิงตัวเล็ก ๆ ก็ไม่เคยแสดงความท้อ ทอดอาลัยให้ลูก ๆ ได้เห็น ไม่เคยพร่ำบ่นถึงความทุกข์ยาก ลำบากให้ได้ยิน แต่ยังคงขยันทำงานเลี้ยงชีพ ทั้งทำหน้าที่แม่และดูแลลูกอย่างดีที่สุด

“ ความเป็นลูกชายคนรองที่ต้องทำหน้าที่ช่วยแม่ทุกอย่าง ทำให้ พี่ไพจิตร ได้ซึมซับคุณสมบัติของแม่มาอย่างเต็มเปี่ยม โดยเฉพาะ เรื่องความขยัน มุ่งมั่น อดทน ไม่โทษโชคชะตา คราวลำบากก็ไม่เคย ร้องขอความช่วยเหลือจากใคร หรือเรียกร้องให้ใครมาสนใจ ”

รองศาสตราจารย์ปราณี รามสูต - น้องสาว

สำราญ สุภวารี - คุณแม่

การเป็นลูกชายชาวจีนที่เกิดและเติบโตมาในครอบครัวค้าขาย จึงทำให้เขาสั่งสม และบ่มเพาะนิสัย **“หนักเอา เบาสู้”** **“กินอยู่เรียบง่าย”** **“ใช้จ่ายมัธยัสถ์”**

การได้ช่วยงานกิจการของทางบ้านมาตั้งแต่เล็ก คือ โอกาสของการเรียนรู้และ ซึมซับวิธีการบริหารงาน การบริหารเงิน และการบริหารคน

ในขณะเดียวกัน ชีวิตที่ไม่ได้ทอดยาวอยู่บนกลีบกุหลาบ ก็ทำให้เขาเข้าใจ ความทุกข์ ความยากลำบาก และความเดือดร้อนของผู้คน

สิ่งเหล่านี้ล้วนหล่อหลอมและบ่มเพาะให้เด็กชายเติบโตใหญ่มาเป็นคนที่ **“คิดการณ์ไกล”** **“ใจนักเลง”** **“เฟื่องสังคม”**

นักเรียน Vs นักมวย

ในช่วงภาวะวิกฤติของครอบครัว นำชายซึ่งทำกิจการโรงแรมอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ ได้เสนอให้เขากลับไปเรียนต่อและรับว่าพร้อมจะส่งเสีย

เด็กหนุ่ม กลับเข้าไปเป็นนักเรียนอีกครั้งจนจบชั้นมัธยมศึกษาด้วยการสอบเทียบด้วยอันಿಸงส์จากการที่เขาไม่เคยทอดทิ้งตำราเรียน และการเรียนด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอทำให้ไม่ต้องไปเป็น **“นักเรียนโขง”** ในชั้นเรียนที่มีแต่เด็ก ๆ

“ไปอยู่ที่นครสวรรค์ ก็ไม่ได้อยู่อย่างสบายหรอกนะ เพราะเราไปอยู่บ้านเขาไซ้ใหม่ อาจารย์ไพจิตรเหมือนกับเสือ ถึงเป็นเสือล่าปากก็ไม่เคยขอใครกิน ไม่เคยงอมืองอเท้า เป็น **“นักสู้ต้นแบบ”** เป็นตัวอย่างที่ดีกับน้อง ๆ ”

อาจารย์สมพร ศิริพิพัฒน์กุล - น้องสาว

อาชีพเสริมของเด็กหนุ่มที่ต้องแบกรับภาระการศึกษาให้กับครอบครัว ก็คือ **“นักมวยสมัครเล่น”** ขึ้นสังเวียนหาเงินส่งตนเองและน้อง ๆ ให้ได้เรียน

“ก็เป็น มวยนักเรียน นะครับ มวยสมัครเล่น แต่ขึ้นชกจริง ได้เงินจริง คือมันเป็นความชอบของเราด้วย ผสมผสานกับการที่ต้องรับผิดชอบตัวเองและน้อง ๆ และก็ไม่อยากรบวงน้าขอแค่มือที่หลับที่นอน ส่วนเรื่องการหาอยู่หากินเราหาเองหมด ด้วยความจำเป็นบังคับ เราก็ต้องทำให้ได้ ชกอยู่หลายปีเหมือนกันนะ”

แต่ตัวเขาเองก็ไม่เคยทิ้งเรื่องการเรียนรู้ ทั้งยังส่งเสริมและสนับสนุนให้น้อง ๆ เรียนหนังสือทุกคน แม้ว่าตนจะต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น

“ อาจารย์ไพจิตรเปรียบเหมือนพ่อค่ะ เลี้ยงดูพวกเรา มา เพราะตอนพ่อเสียชีวิตฉันอายุได้ 5 ขวบเอง เรื่องการเรียนนี้ เขาให้การสนับสนุนเต็มที่ น้อง ๆ ทุกคนสงสัยหมด ตอนที่ดิฉันจบ ม.3 เขาก็มารับเข้ากรุงเทพฯ เลยจะให้ไปเรียนต่ออาชีพการช่างสตรี ตอนนั้นในใจคิดว่าจะไม่เรียนแล้ว ประกอบกับแม่ก็อยากให้ออกมาช่วยงานบ้านค้าขาย แต่พี่มารับและพานั่งรถไฟเข้ากรุงเทพฯ ค่ะ ตอนนั้น รถไฟเที่ยวสุดท้าย ถ้าไม่มีพี่ไพจิตรดิฉันก็ไม่มีอนาคต ได้มาเป็นอาจารย์ ไม่ได้มีชีวิตที่ดีเช่นทุกวันนี้ ”

อาจารย์สมพร ศิริพิพัฒน์กุล - น้องสาว

ส่วนน้องสาวอีกคน เป็นเด็กเรียนดีอยู่ในระดับแนวหน้า ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เขาก็พากเพียรส่งเสีย

“ ดิฉันเป็นคนเรียนหนังสือดีนะค่ะ อยู่บ้านหมี ลพบุรี โรงเรียนส่งไปแข่งอะไรที่ไหน ก็จะได้เป็นที่ 1 ของอำเภอ ของจังหวัดเสมอ แล้วก็มาเรียนต่อระดับมัธยมที่โรงเรียนอัมพรไพศาล โรงเรียนชั้นดี ค่าเรียนแพงพอจบ ม.6 แม่ก็บอกพอแล้ว แต่พี่ไพจิตรบอกไม่ได้ ยังไงต้องส่งเรียนให้จบปริญญาตรี ดิฉันได้เข้าเรียนที่คณะครุศาสตร์ จุฬา พี่ไพจิตรส่งเรียนพี่ไพจิตรส่งเสียตลอด ”

รองศาสตราจารย์ปราณี งามสุด - น้องสาว

ปล่อยทอดด้วย “เรื่องสั้น”

เมื่อเรียนจบ ประมาณปี พ.ศ. 2500 เด็กหนุ่มสอบชิงทุนการศึกษา ได้เข้าเรียนต่อ **“ประกาศนียบัตรครูประถม”** (ครู ป.ป.) และ **“ประกาศนียบัตรครูพิเศษมัธยม”** (ครู พ.ม.) ณ โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย เขาจึงต้องย้ายตนเองเข้ากรุงเทพฯ

“ เวลาเรียนวิชาประเภทเรียงความ ผมทำคะแนนได้ดีมาก พอถึงเวลาสอบ อาจารย์ก็จะชอบมายืนอ่าน ผมก็ใจเหมือนกันนะ อาจารย์ก็บอกเขียนต่อไปสิ อยากอ่าน ”

ความรักในงานประพันธ์ ทำให้เขายึดเป็น **“อาชีพเสริม”** อีกอาชีพหนึ่ง นอกเหนือจากการชกมวย

ในปี พ.ศ. 2502 ผลงานเรื่อง **“ไพร่”** ของเขาได้รับรางวัลเรื่องสั้นชนะเลิศ จากนิตยสาร **“บางกอกรายสัปดาห์”**

ฝีมือลายมือจากเรื่องสั้น คุณจะ **“ตะตา ต้องใจ”**
ส.เนาวราช ไม่น้อย

ส.เนาวราช หรือ **“สนิท โกตะรอด”** นักเขียน
อาชญาวิทยายุค **“เหยี่ยวราตรี”** ซึ่งเป็นหนึ่งในทีม
บรรณาธิการและกรรมการผู้ตัดสิน จึงได้เขียน
จดหมายถึงเขา ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้รู้จัก แต่นักเขียนใหญ่
ก็ทักถาม

“หากต้องการที่จะต่อยอดเรื่องงานเขียน ก็มาพบพี่ได้นะ” เด็กหนุ่มจึงถือ
โอกาสนี้ไปฝากตัวเป็นศิษย์ และได้พัฒนางานเขียนของตนอย่างต่อเนื่อง

“ผมถือว่า ท่านเป็นครูในเรื่องงานประพันธ์ ได้เรียนรู้จากท่านหลายอย่าง
เช่น การเขียนเรื่องสั้น ตอนจบของเรื่อง ตอนนั้นเราไม่รู้ เราก็ไปจบ
ด้วยการสรุปเชิงสั่งสอน ขึ้นนะ ซึ่งมันไม่ใช่”

ในปีต่อมา เรื่องสั้น **“พ่อ”** ของเขาก็ได้รับรางวัลชนะเลิศจากนิตยสาร **“ผดุงศิลป์”**
และเป็นรากฐานที่นำไปสู่การเขียนนวนิยายขนาดยาว บทความและปกิณกะอื่น ๆ
อีกจำนวนมาก โดยมีทั้งการใช้ชื่อนามสกุลจริงและนามปากกา

นามปากกา

“ข้าพเจ้าเอง”

“วิมลสิริ”

“พร น้ำเพชร”

“พร” มาจากพยัญชนะตัวแรกและตัวสุดท้ายของคำว่า **“ไพจิตร”**

“น้ำเพชร” มาจากคำว่า **“ศุภ”** ซึ่งหมายถึง ความดี ความงาม

ความเจริญ ส่วน **“วารี”** หมายถึง สายน้ำ

ครูภาษาไทย... ...นิ้วจั่นก๊วย

ปี พ.ศ. 2503 อายุอานามเข้าขวบปีที่ 23 อาจารย์ไพจิตรสำเร็จการศึกษาครุพิเศษมัธยม สอบเข้ารับราชการได้อันดับที่ 1 ตำแหน่งอาจารย์โท สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ บรรจุ ณ วิทยาลัยอินทราชัย (ตั้งอยู่ที่วังกรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย ตำบลปทุมวัน อำเภอปทุมวัน จังหวัดพระนคร ปัจจุบันคือศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์) โดยได้รับมอบหมายให้สอนรายวิชา **“การใช้ภาษาไทย”**

คุณครูคนใหม่ตั้งใจถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเต็มที่ เข้าไปเย็นกลับ ส่วนกลางคืน เป็นโลกส่วนตัวที่เขาใช้ไปกับการปลดปล่อยจินตนาการให้ไหลผ่านน้ำหมึก

บทละครวิทยุเรื่องแรก คือ **“ท่าฉลอม”** ซึ่งได้เค้าโครงมาจาก **“เพลง ท่าฉลอม”** เพลงดังแห่งยุคในขณะนั้น และนั่นก็เป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าสู่วงการละครวิทยุรวมบทละครวิทยุที่เขียนทั้งหมดประมาณ 70 เรื่อง

เพลงท่าฉลอม

ประพันธ์ : ชาลี อินทรวจิตร

เรียบเรียงเสียงประสาน : สมาน กาญจนะผลิน

ขับร้อง : ชรินทร์ นันทนาคร

แรงบันดาลใจ : ชาลี อินทรวจิตร ได้รับการต่อว่าจากพี่สาวว่าไม่เขียนเพลงเกี่ยวกับบ้านเกิดบ้าง วันหนึ่งเขาจึงไปที่ท่าเรือท่าฉลอม - มหาชัย และได้มีโอกาสพูดคุยกับลุงเย็นผู้เป็นนายท้ายเรือในวันนั้น ทำให้ได้รับรู้เรื่องราวของหนุ่มตงเก๋ ขาวท่าฉลอมที่ไปหลงรักสาวมหาชัย ชื่อ **“หยอม”** จึงได้นำมาแต่งเป็นเพลง **“...พื่ออยู่ไกลถึงท่าฉลอม แต่พี่ไม่ตรอมเพราะรักหยอมยามยาก ออกทะเลจะหาปลาฆ่าฝาก แม่คุณขวัญใจคนยากรับของฝากจากพี่ได้ไหม...”**

การเขียนบทละครวิทยุในสมัยนั้นต้องคิดด้วยลายมือ เขียนเป็นตอน ตอนละประมาณ 12 หน้า โดยได้รับค่าตอบแทนเพียงตอนละ 10 บาท เก็บเล็กผสมน้อยพอเป็นค่าเทอมให้ห้อง ๆ ได้เรียนหนังสือ

“ คือ พี่ชายผมเป็น “โตโม” ตั้งคณะละครวิทยุ ชื่อ คณะรุ่งนรินทร์ มี อาจารย์สมควร กวียะ (รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ) รับบท พระเอก เสียงแกลดี พระเอกละครนี้ต้องเสียงทุ้ม ๆ นุ่ม ๆ เรียกว่าสูสีกับวิเชียร นีติกานนท์ คราวนี้คนเขียนบทอยู่เดิม คือ พิมาน แจ่มจำรัส เลิกเขียน ผมเลยบอกจะขอเขียนเอง เขียนไปได้ไม่กี่ตอน พี่ชายบอกให้เขียนต่อและเพิ่มเรื่องให้ยาวขึ้นอีก คนฟังชอบ เรื่องท่าฉลอม เป็นละครวิทยุที่ยาวที่สุดแล้วครับ มีจำนวน 100 กว่าตอน ”

... คณะรุ่งนรินทร์ เป็นคณะละครที่หาแนวใหม่เพื่อการแข่งขันกับคณะต่าง ๆ โดยคิดทำเป็นละครวิทยุกระจายเสียงแนวลูกทุ่ง ซึ่ง “ไพจิตร ศุภวารี” เป็นผู้จัด มี “ไพจิตร ศุภวารี” น้องชายเป็นผู้เขียนบทโดยได้นำเอานวนิยายของไม้ เมืองเดิม เช่น ลานเท แสนแสบ ฯลฯ มาทำเป็นบทละครและจัดแสดง ต่อมาได้รับความนิยมเรื่อย ๆ เรื่องที่ตั้งติดอันดับ คือ เรื่อง “ท่าฉลอม” ซึ่งได้ “สมควร กวียะ” มาเล่นเป็นพระเอกชื่อ “ทม” กลายเป็นละครที่ดังมาก มีจดหมายจากแฟนเป็นร้อยเป็นพัน เดินไปทางไหนไม่ต้องมีเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงก็สามารถติดตามได้ เพราะทุกบ้านส่วนใหญ่ฟังกันหมด...

(จักรีรัตน์ แสงวารี, 2556, น.187)

นอกจากเรื่องท่าฉลอมแล้ว ก็ยังมีอีกหลายเรื่องที่อาจารย์ไพจิตรเขียนขึ้น โดยอิงเนื้อหาจากบทเพลงร่วมสมัย อาทิ สไปแพร ลานเท สวีสติบางกอก แม็กลอง ฯลฯ

“สไบเพชร”

ขับร้อง : ชรินทร์ นันทนาคร

คำร้อง : พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล

ทำนอง : สง่า อารัมภีร

ความรักของชายหนุ่มหญิงสาวคู่หนึ่ง ในยามหวานชื่นหญิงสาวได้มอบสไบให้ไว้แทนตัว ต่อมาเมื่อเวลาเปลี่ยนใจคนเปลี่ยน ชายหนุ่มจึงต้องยอมรับความเจ็บปวด “... แสนสูตรระทมใจ ไส้สไบขอให้เจ้าเป็นพยาน ออกข้านี้คงต้องร้าวราน ทรมาน ทุกวันคืน...”

“ลานเท”

ขับร้อง : ชรินทร์ นันทนาคร

คำร้อง - ทำนอง : ส.สุวรรณหัตถ์

ลานเท คือบริเวณที่แม่น้ำเจ้าพระยาไหลมาบรรจบกับแม่น้ำน้อย ซึ่งเป็นช่วงที่แม่น้ำเจ้าพระยากว้างใหญ่ที่สุด และไม่มีที่กำบังลม ท้องน้ำจึงมีคลื่นลมแรงเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงฤดูฝน ทำให้เรือล่มอัปปางอยู่เนือง ๆ ชายหนุ่มเฝ้าคอยหญิงคนรักอย่างหวั่นหวาดว่า ความรักของเขาจะเหมือนกับคลื่นลมที่ปรวนแปร ณ ลานเทหรือไม่

“... คอยวันเจ้ากลับ เฝ้านับเดือนแจ้งวาริน เดือนปีก็ผ่านไปสิ้น จนน้ำท่วมถึง ลานเทเจ้าเอ๋ย...”

ดังนั้น ละครวิทยุแต่ละเรื่องของคณะรุ่งนรินทร์ จึงมีบทเพลงเหล่านี้เป็น **“ไตเติ้ล”** นำเข้าสู่บทบรรยายหรือบทสนทนาของตัวละคร ซึ่งในด้านหนึ่งก็เป็นการหนุนเสริมให้เพลงนั้น ๆ ดังยิ่งขึ้น และเพลงก็ช่วยเสริมหนุนให้ตัวละครในเรื่องเป็นตัวละครที่มีชีวิตโลดแล่นจากจินตนาการของผู้เขียนบทเข้าไปอยู่ในหัวใจของผู้ฟัง

แสร้งรัก - รักแสร้ง

ในช่วงที่ติดพันทั้งงานสอนในวิทยาลัย งานเขียนบทละครวิทยุ และการทำละครวิทยุ เขาคิดว่าเขาต้องการใครสักคนมาช่วยพิมพ์ต้นฉบับ เมื่อมีคนแนะนำให้รู้จักกับสาวน้อยนางหนึ่งทำงานอยู่ที่กระทรวงมหาดไทย เขาจึงจ้างเธอให้พิมพ์ต้นฉบับรับส่งต้นฉบับกันนับปี **“ดอกรัก”** ก็ผลิบาน

ปี พ.ศ. 2505 ขณะที่ยังอายุได้ 25 ปี เขาก็เข้าพิธีสมรสกับนางสาววาสนา ก้องสมุท บุตรี ปลัดสุข ก้องสมุท ปลัดจังหวัด (โยกย้ายหลายจังหวัด) มีหยานรักด้วยกัน 1 คน คือ นางสาววิมลสิริ ศุภวารี

แม้ต่อมาภายหลัง ทั้งคู่จะไม่ได้ใช้ชีวิตร่วมกัน แต่อาจารย์ไพจิตรไม่เคยนิ่งดูดายกับครอบครัวที่เขาสร้างมากับมือ ยังคงทำหน้าที่ **“พ่อ”** ของลูก และ **“เพื่อน”** ของอดีตรรยาอย่างเต็มที่ตามเวลาและโอกาสที่เอื้ออำนวย ทำให้ **“วิมลสิริ”** หรือ **“คุณแหวน”** ไม่ได้รู้สึกว่าคุณตาทำอะไร

บุตรคุณไพบูลย์

วิมลสิริ - บุตรสาว

กำเนิด พี.ดี. โปรโมชั่น

ด้วยรากฐานความรู้ ความสามารถในการประพันธ์ ประกอบกับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ที่แตกหน่อต่อยอดไปอีกหลายกิ่งหลายแขนง

จากเรื่องสั้น สู่นวนิยายขนาดยาว บทละครวิทยุ บทโฆษณา เพลงโฆษณา บทภาพยนตร์ บทละครเวที และบทความปกิณกะ

กระทั่งต่อมาก็ได้พบและร่วมงานกับ **"พันคำ"** (พร้อมสิน สืบบุญเรือง) อันทำให้เขาได้เรียนรู้ทุกกระบวนการงานทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังของการผลิตภาพยนตร์

ในที่สุด หม่อมฉรรจรรย์ 36 ปี ที่สั่งสมและบ่มเพาะประสบการณ์การทำงานในอุตสาหกรรมภาพยนตร์มาเกือบครบวงจร ก็ตัดสินใจหันหลังให้กับวิชาชีพครูที่อยู่มา 13 ปี แล้วมุ่งหน้าสู่วงการบันเทิงเต็มตัว มุมนานะ บากบั่น สร้างสรรค์ผลงานเชิงประจักษ์จึงเป็นผลต่อมาให้ชื่อเสียงของเขาเป็นที่รำลือ ระเบิดไปไกล พร้อมกับ การขยายฐานเครือข่ายที่หนุนเสริมธุรกิจภาพยนตร์อย่างแน่นหนา

เมื่อถึงพร้อมด้วย **"ทุน"** ทั้งทุนองค์ความรู้ ทุนเศรษฐกิจ และทุนสังคม เขาและคุณดาวน้อย สืบบุญเรือง จาก **"สืบบุญเรืองฟิล์ม"** ก็ได้ร่วมกันจัดตั้ง บริษัท พี.ดี. โปรโมชั่น จำกัด ขึ้น ผลิตภาพยนตร์และสร้างสรรค์ผลงานเพลงสู่สังคม มีดาราในสังกัดจำนวนมาก อาทิ สรพงษ์ ชาตรี, ทุน หิรัญทรัพย์, จารุณี สุขสวัสดิ์, อัมภา ภูษิต, ใหม่ เจริญปุระ ฯลฯ ส่วนนักร้อง ได้แก่ สุชาติ ช่างกูร, พุ่มพวง ดวงจันทร์

ทั้งยังมีโรงถ่าย สตูดิโอ ห้องบันทึกเสียง ฯลฯ เพื่อใช้รองรับงานของบริษัทและงานรับจ้างผลิตให้แก่บริษัทอื่น ๆ

“ ในช่วงเวลานั้น พี.ดี.โปรโมชัน ถือว่าเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่บริษัทหนึ่ง
ในวงการภาพยนตร์ไทยเลยนะ ตอนนั้นก็จะมี “ไฟว์สตาร์ โปรดักชัน”
ของ เกียรติ เอี่ยมพืงพร “โคลิเซียมฟิล์ม” ของ คมน์ อรรถมเดช
แล้วก็มี “พี.ดี. โปรโมชัน” นี้แหละ แต่ละค่ายก็จะมีดารานิสังกัด
และมีโรงภาพยนตร์ในเครือของตัวเอง ”

ศุภฤกษ์ จงศิริ

บทบาทสำคัญของอาจารย์ไพจิตร ในฐานะหุ้นส่วนของบริษัท คือ การอำนวยการสร้าง การกำกับการแสดง การเขียนบทภาพยนตร์ รวมทั้งการกำหนดกลยุทธ์ในการสร้างรายได้

“ ส่วนใหญ่หนังขายได้นะครับ เข้าหลักล้านในสมัยก่อนถือว่าดีมาก แต่มี
บางเรื่องเหมือนกันที่ไม่ประสบความสำเร็จ เรียกว่า ถั่ว ๆ กันไป ส่วนคนที่
มาขอให้เราเป็นนายทุนให้ เราก็ให้โอกาสนะครับ แต่ถ้าหลายเรื่องเข้า
แล้วมันไม่ได้ หนึ่งเจ็ด เราก็ต้องหยุด ทุกอย่างมีความเสี่ยง ทีนี้ต่อมาเมื่อ
โลกเปลี่ยน ภาพยนตร์ไทยถึงคราวซบเซา เราก็ต้องปรับตัวปรับธุรกิจ ”

รวมผลงานภาพยนตร์ 5 ทศวรรษ ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2510 ถึง ปลายทศวรรษ 2550 ทั้งสิ้นกว่า 100 เรื่อง

บริษัท พี.ดี.โปรโมชัน จำกัด

ตั้งอยู่เลขที่ 67 ถนนนครสวรรค์ แขวงโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ
จดทะเบียนเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2521 และปิดตัวลงเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2547

20 6 ทศวรรษ ไพจิตร ศุภวารีย์ กับ "ภูมิพลวัฒน์ธรรม"

ภาพระต่อนการศึกษา

งานสำคัญ ๆ ที่ทำให้อาจารย์ไพจิตร ได้ **“แจ้งเกิด”** อย่างเต็มตัวในวงการภาพยนตร์ ทั้งในฐานะผู้เขียนบทภาพยนตร์ กำกับการแสดง ดนตรีประกอบ และอำนวยการสร้าง ล้วนมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของครูและนักเรียน ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากประสบการณ์ตรง อีกส่วนหนึ่งคือประสบการณ์ร่วมของสังคมไทยที่ผู้คนได้พบเห็นจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในขณะนั้น

- “คุณครูที่รัก” (พ.ศ. 2517)
- “คุณครูคนใหม่” (พ.ศ. 2518)
- “สวัสดิ์คุณครู” (พ.ศ. 2520)
- “ครูขา..หนูเหงา” (พ.ศ. 2521)
- “สวัสดิ์ไม้เรียว” (พ.ศ. 2525)

ภาพยนตร์ดังกล่าว ล้วนสะท้อนภาพปัญหาของวัยรุ่นไทยในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่เชื่อมโยงกับสถานศึกษาและสถาบันครอบครัว ดังนั้น การจับมือกันระหว่างบ้านกับโรงเรียนจึงเป็น **“ทางออก”** ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ทั้งจะต้องเป็นการหาทางออกแบบ **“รายกรณี”**

นอกจากนี้ ภาพยนตร์ทุกเรื่องข้างต้น ยังเป็น **“การผลิตซ้ำ”** การสืบทอดอุดมการณ์ **“คุณธรรมของครู”** ทั้ง ความเมตตา ความอดทน ความอดกลั้น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต และการอุทิศตน ให้สมกับคำว่า **“ครู”** ซึ่งมาจากภาษาบาลีว่า **“ครุ”** หรือภาษาสันสกฤตว่า **“ครุ”** อันหมายถึง หนัก หรือผู้มีความประพฤติน่าเคารพ

อย่างไรก็ตาม ความเมตตา ไม่ได้หมายถึง การตามใจและการปล่อยปละละเลย แต่ คือ ความต้องการที่จะเห็นลูกศิษย์เดินบนหนทางอันควร และมีอนาคตที่ดี ดังนั้น **“คติของครู”** ในอดีต จึงมีทั้งการใช้ **“ไม้นวม”** และ **“ไม้แข็ง”** ในการขนาบศิษย์รัก มิให้เดินทวน หลงทาง หรือออกสู่

“ไม้นวม” คือ ความละมุนละม่อม หว่านล้อม โน้มน้าว ถ้อยทีถ้อยจาสุอนแบบเอาน้ำเย็นเข้าลูบ

“ไม้แข็ง” คือ การใช้มาตรการแบบเฉียบขาด คาดโทษ ดุดัน จริงจัง ด้วยเหตุนี้ **“ไม้อ่อน”** จึงเป็นเครื่องมือของครู เป็นอำนาจที่อาจเปรียบได้กับ **“ดาบสองคม”** ขึ้นอยู่กับ **“การใช้ไม้อ่อน”** ว่าเป็นการใช้ด้วยโทษะ หรือด้วยเจตนาสั่งสอน

ความหมายระหว่างบรรทัดของภาพยนตร์ข้างต้น แท้จริงแล้วก็คือ การปะทะกันของ **“วาทกรรมไม้เรียว”**

ไม้เรียวสร้างคนได้ กับ ไม้เรียว คือ อำนาจและความรุนแรง
อาจารย์ไพจิตร ได้เขียนสโลแกนประกอบภาพยนตร์เรื่อง **“คุณครูคนใหม่”**
ประกาศเจตนารมณ์ชัดเจน กลายเป็น viral ในขณะนั้นด้วยวรรคทองที่ว่า **“ไม้เรียวสร้างคนเป็นรัฐมนตรี”**

อันสอดคล้องกับงานวิจัย พิมพันธ์ภัส คงสุข และสมสุข หินวิมาน (2565) เรื่อง การสื่อสารความหมายไม้เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย ที่พบว่า ภาพยนตร์ไทยในยุคก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2548 ได้ปลุกฝังความชอบธรรมให้กับอุดมการณ์ **“เป็นคนดีได้เพราะไม้เรียวครู”** แก่ผู้ชม โดยให้ครูสามารถใช้อำนาจผ่านไม้เรียว ซึ่งเป็นเสมือนเครื่องมือพิทักษ์คุณธรรมในนามของเจตนาที่ดีจากสูตรสำเร็จในการวางโครงเรื่องและบทบาทให้ครูซึ่งเป็นตัวละครสำคัญสามารถแก้ไขปมปัญหาหลักให้แก่นักเรียนได้ ทำให้เกิดการยอมรับในตัวครูและยอมรับการใช้ไม้เรียวของครู

แม้ในเวลาต่อมา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระเบียบห้ามการใช้ไม้เรียวกับนักเรียน

ทว่าความสำเร็จอันล้มเหลวจากภาพยนตร์ดังกล่าว ก็น่าจะเป็น **“ภาพสะท้อน”** อีกภาพหนึ่งของสังคมไทยในการโยนหา **“ครูในอุดมคติ”** และแน่นอนว่าเค้าโครงเรื่องทั้งหมดมาจากเรื่องจริงที่เขาได้กลั่นมาจากประสบการณ์ประสมประสานกับจินตนาการที่ทำให้ผู้ชมรู้สึก **“สนุก”** และ **“เห็นจริง”** อันอาจพิจารณาได้ว่าเป็น **“เรื่องจริงอิงเรื่องแต่ง”** หรือ **“เรื่องแต่งแฝงเรื่องจริง”**

ภาพสะท้อนวิถีไทย

ภาพวิถีชีวิต ความสุขอันเรียบง่าย วัฒนธรรมพื้นถิ่น เป็นอีกภาพหนึ่งที่เจิดฉายอยู่ในภาพยนตร์ ในฐานะความเป็นอยู่ของผู้คนที่หลากหลาย ทั้งชาวนา ชาวไร่ ผู้นำชุมชน นายทุนและผู้เปราะบาง ที่อยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงแบบรุกคืบจากเมืองสู่ชนบท รวมทั้ง ภาวะที่จะต้องยอมจำนนต่อภัยธรรมชาติ และกลยุทธ์ แต่มีต่ออกลโกง อำนาจเถื่อนของผู้ทรงอิทธิพลที่ยังทำให้ความเหลื่อมล้ำปรากฏชัดมากขึ้น ภาพเหล่านี้มีให้เห็นในหลายเรื่อง อาทิ

- “ลูกสาวกำนัน” (พ.ศ. 2524)
- “แม่แตงร่มใบ” (พ.ศ. 2525)
- “แม่ยอดกะล่อน” (พ.ศ. 2526)
- “ลูกสาวคนใหม่” (พ.ศ. 2527)
- “รักต้องโกย” (พ.ศ. 2527)
- “เขยบ้านนอก” (พ.ศ. 2528)

อาจารย์ไพจิตร กล่าวว่า

“ เราต้องการที่จะนำเสนอเรื่องราวชีวิตของเกษตรกร ที่แขวน
โซ่ชะตาไว้กับดินฟ้าอากาศ การเผชิญกับภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งยัง
ต้องผจญกับอำนาจมืด นายทุนเจ้าของที่ดินที่มีกลโกงมากมาย
มันเจ็บปวดนะ แต่การนำความจริงแบบนี้มาตีแผ่นั้น มันทำตรง ๆ
ไม่ได้ ก็ต้องห่อหุ้ม ด้วยความบันเทิง สนุกสนาน เฮฮาแบบ
ไม่มีพิษไม่มีภัย ”

ในขณะเดียวกันภาพยนตร์ก็แสดงอย่างมีนัยสำคัญว่า แม้โลกจะเปลี่ยนไป
แต่สำหรับสังคมไทยแล้วอาชีพเกษตรกรม ยังคงเป็นกระดูกสันหลังและเป็น
ความมั่นคงทางอาหารให้กับคนรุ่นหลัง

จุดประกาย “สร้างสรรค์... สมจริง”

บนถนนวิวัฒนาการของภาพยนตร์ไทย กล่าวได้ว่าภาพยนตร์ของอาจารย์ไพจิตร ได้ “จุดประกาย” การเปลี่ยนแปลงที่มี “ความสมจริง” มากขึ้น

ประการแรก “นางเอก” ไม่จำเป็นต้องสวยแบบ “พิมพ์นิยม”

ดังจะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ไทยในยุคนี้ คุณลักษณะของนางเอกเบอร์ดั้งเดิม ๑ แห่งยุค นอกจากความสามารถและทักษะด้านการแสดงแล้ว ในแง่ความงามก็ต้องอยู่ในระดับ “ขั้นแท่น” ที่ถนัดดีด้วยรางวัลจากเวทีประกวดแทบทั้งสิ้น

เพชรรา เขาวราษภรณ์ ธิดาเมษาฮาวาย ปี 2504

อรัญญา นามวงศ์ รองนางสาวไทย ปี 2507

สุทิดา พัฒนุช รองนางสาวไทยปี 2508

ซัชฎาภรณ์ รักษณาเวศ รองนางสาวไทย ปี 2508

นัยนา ชีวานันท์ รองนางงามและขวัญใจช่างภาพ มิสแฟลชระดับประเทศ

ในขณะที่ อาจารย์ไพจิตร ให้ความสำคัญกับความสามารถเฉพาะตัวและทักษะการแสดง มากกว่าความงามแบบพิมพ์นิยม ดังเห็นได้จากนางเอกที่ได้รับการขนานนามในเวลาต่อมาว่า **“ราชินีจอเงิน”** และ **“นางเอกนักบู๊”**

นั่นคือ **จารุณี สุขสวัสดิ์**

ในช่วงนั้น อาจารย์ไพจิตร ในนาม สิบบุญเรื่องฟิล์ม เตรียมเปิดกล้องภาพยนตร์เรื่องใหม่ จึงรับสมัครนักแสดงหญิงวัยรุ่น เมื่อข่าวแพร่ออกไปก็มีเด็กสาวคนหนึ่งเขียนใบสมัครเข้ามา ส่งรูปถ่ายพร้อมบอกเล่าประวัติ จบชั้นมัธยมศึกษา ทำงานในสวนสนุกแฮปปี้แลนด์ มีหน้าที่จำหน่ายบัตรผ่านประตู บางโอกาสก็แต่งตัวเป็นสโนว์ไวท์ในขบวนพาเหรดของสวนสนุก งานอดิเรกของเธอ คือเตะต๋นกล้วย

“ ผมดูใบสมัครแล้วก็เฉย ๆ ทิ้งตะกร้าไป พอกกลางคืนมานอนคิด เอ๊ะ มันน่าสนใจเหมือนกันนะ จึงรีบไปคุยขยะ รถขยะมาเก็บพอดี ไปคุยใบสมัครมาจากรถขยะเลย และเรียกให้มาสัมภาษณ์ ถามเขาว่า เตะต๋นกล้วยจริงหรือ เตะเป็นแน่ะ ไหนลองเตะให้ดูหน่อย (พลงงชี้ไปที่นักแสดงตัวประกอบคนหนึ่งที่นั่งอยู่แถวนั้น) เจ้านั้นเค้าก็ยกการ์ด เปิดเค้าก็จ๊อวหลอกเตะจนได้ นั่นแหละที่มา ... บอกพี่น้อง (ดาวน้อย สิบบุญเรื่อง) ว่า ได้นักแสดงใหม่แล้ว ”

นางเอกหรือนักแสดงในภาพยนตร์ จึงอาจไม่ได้สวยแบบ **"พิมพ์นิยม"** หรือต้องมีดีกรีนางงาม แต่เขากลับเห็นว่า ความเป็นธรรมชาตินี้เอง คือ **"เสน่ห์"** เฉพาะบุคคล **ใหม่ เจริญปุระ** เป็น **"เด็กบ้าน"** อีกคนหนึ่งที่มี **"ออร่า"** มาจากเสน่ห์ และความสามารถทางการแสดงของเธอเอง

“ใหม่เค้ามามีศรัทธาด้วยตัวเอง มาที่กองถ่ายเลย ถามหาผมบอกว่า จบการแสดงมาจากอังกฤษ จะมาสมัครเป็นนางเอก ไม่บอกด้วยนะว่าเป็นลูกเต้าเหล่าใคร ตอนนั้นไม่รู้ มารู้ทีหลัง แต่ตอนเขาเดินมา มันบอกไม่ถูก มันมีออร่า ”

นี่เป็นความสมจริงที่เราพบเห็นอยู่จริง คนเก่ง คนดี อาจไม่จำเป็นต้องสวยและหล่อ แต่ถ้ามีความโดดเด่น หรือความรู้ความสามารถเชิงประจักษ์แล้ว ย่อมมี **"ที่ยืน"** ในสังคมเสมอ

ประการที่สาม แม้จะเป็นโลกมายา หากก็ต้อง **"สมจริง"**

ในโลกมายายุคนั้น นางเอกย่อมต้องอยู่ใน **"look"** นางเอกเสมอทั้งใบหน้าและเรือนผม ไม่ว่าจะสวมบทบาท แม่ค้า ชวนา เด็กยากจน หรือคนข้ามเพศ แต่ อาจารย์ไพจิตร ได้ทำให้เปิด - จารุณี มีความสมจริงบนแผ่นฟิล์มตามบทบาทนั้น ๆ ไม่ว่าจะจะเป็นนักเรียนมัธยมหน้าใสแบบเด้อ ๆ ด้า ๆ หรือ เด็กสาวที่เสียใจจนแก่นแบบลูกก้านัน ซึ่งอาจไม่ได้สวยในแบบฉบับของนางเอก

“คือสมัยนั้น เราจะเห็นว่า ในหนัง นางเอกเป็นแม่ค้า แต่ต้องใส่ขนตาปลอมนะ หน้าขาว ปากแดง หาบสาแหรกหนัก แต่จริง ๆ แล้ว มันว่างเปล่า พอเดินที ก็แกว่งไปแกว่งมา แต่เปิดเนี่ย ผมให้แต่งแบบที่เป็นตัวเค้า ตามบทบาทที่เค้าแสดง ”

การตอบรับอย่างแน่นหนึ่กจากผู้ชม ย่อมแสดงถึงการยอมรับ

นอกจากนี้ ความสมจริงยังถูกเพิ่มเข้าไปอีกใน **“ฉากบู๊”** ที่ไม่ได้ใช้สแตนด์อิน นางเอกเล่นเอง ต่อยจริง เจ็บจริง คงสงวนไว้ก็แต่ **“ฉากเข้าพระเข้านาง”** ที่ยังอาศัย มุมกล้องเข้าช่วย

ประการที่ร่ำม สร้างสรรค์ผลงาน **“ข้ามสื่อ”**

การสร้างสรรค์ผลงานชนิด **“ข้ามสื่อ”** ในที่นี้ หมายถึง ข้ามจาก **“แผ่นเสียง”** สู่ **“แผ่นฟิล์ม”** โดยการนำ **“นักร้อง”** มาเป็น **“นักแสดง”** หลายคน อาทิ วงชาติรี - นราธิป กาญจนวัฒน์ วินัย พันธุรักษ์

การนำ **“นราธิป กาญจนวัฒน์”** และวงชาติรี ซึ่งเป็นวงโฟล์คซองที่กำลังโด่งดัง ขึ้นมาโลดแล่นบนแผ่นฟิล์ม และมอบหมายให้แต่งเพลงประกอบภาพยนตร์ **“สวัสดิ คุณครู”** (พ.ศ. 2520) และ **“รักแล้ว...รอหน่อย”** (พ.ศ. 2521) ทำให้ทั้งเพลงและหนัง เป็นที่นิยมอย่างรวดเร็วภายในชั่วข้ามคืน

วงชาติรีเริ่มบันทึกเสียงครั้งแรกทางรายการวิทยุ **“120 นาที มัลติเพล็กซ์”** โดยการชักชวนของครูไพบูลย์ ศุภวารี ที่เห็นความสามารถของพวกเขาตั้งแต่วันที่มีการ จัดประกวด และได้บันทึกแผ่นเสียงชุดแรก **“จากไปลอนดอน”** (พ.ศ. 2518) และ ชุดที่สอง **“แฟนฉัน”** (พ.ศ. 2519)

“ผมรู้สึกเป็นเกียรติมากที่ได้รับเชิญให้ร่วมงานกับอาจารย์ไพจิตร ผมรู้จักท่านผ่านครูไพบูลย์ คือ บ้านท่านอยู่ติดกัน เราไปบันทึกเสียง ที่ห้องบันทึกเสียงของครูไพบูลย์ ก็เลยได้รู้จักท่านด้วย ช่วงนั้น พอหนังฉาย เพลงก็ดังมาก อาจเป็นเพราะเราอยู่ในวัยเดียวกับคนฟัง วัยรุ่นแต่งให้วัยรุ่นฟัง”

นราธิป กาญจนวัฒน์ - นักร้องนำวงชาติรี

หลังจากนั้นเราก็จะพบปรากฏการณ์เช่นนี้เรื่อยมา เริ่มจาก เบิร์ด ธงไชย นักแสดงสมทบจากภาพยนตร์เรื่องแรก **“บ้านสีดอกกรัก”** (พ.ศ. 2527) ไปเป็นนักร้องยอดนิยมในอัลบั้มแรก **“ฝากฟ้าทะเลฝัน”** (พ.ศ. 2528) หรือ ใหม่ - สิริวิมล จากภาพยนตร์เรื่องแรก **“ขอแค่คิดถึง”** (พ.ศ. 2527) เป็น ใหม่ เจริญปุระ ในอัลบั้ม **“ไม้ขีดไฟ”** (พ.ศ. 2533) และเป็นดาวค้างฟ้าเรื่อยมาทั้งในสถานะนักร้องและนักแสดง

ประการที่ ๕ สร้างสรรค์ผลงาน **“ข้ามธุรกิจ”**

ในขณะที่ทำธุรกิจภาพยนตร์ อาจารย์ไพจิตรก็มักจะมองหาธุรกิจอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น เปิดร้านสุกี้ ชื่อว่า **“สุกี้แพนตัน”** ซึ่งโด่งดังมากพอสมควร ด้วยน้ำจิ้มรสเด็ด ที่อาจารย์เป็นเจ้าของสูตรและหลายครั้งก็ไปยืนสับเปิดด้วยตนเอง

นอกจากทำธุรกิจภาพยนตร์ ควบคู่ ธุรกิจอาหาร ก็ยังมี **“ธุรกิจทัวร์”** ด้วย เมื่อครั้งที่สร้างภาพยนตร์เรื่อง **“เรารักกันนะที่ปักกิ่ง”** (พ.ศ. 2530) ต้องไปปักหลักกองถ่ายอยู่ที่ปักกิ่งเป็นแรมเดือน จึงได้เปิดบริษัททัวร์ควบคู่กัน มีการจัดกรุ๊ปทัวร์พาคณไทยไปเที่ยวจีน

เรื่องการสร้างสรรค์งานข้ามธุรกิจนี้ เห็นได้ชัดเจนจากการจัดตั้งบริษัทต่าง ๆ ควบคู่กันเพื่อรองรับงาน อาทิ บริษัท จาตุรงค์ฟิล์ม เซอร์วิซ จำกัด (ห้องแล็บล้างฟิล์มภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์ต่างประเทศ), บริษัท พี.เอส.พี. โปรดักชัน จำกัด จัดสร้างและจัดจำหน่ายภาพยนตร์ไทย เพื่อแพร่ภาพทางโทรทัศน์, บริษัท มูวี่ โปรดักชัน จำกัด รับจัดสร้างละครและภาพยนตร์เพื่อแพร่ภาพทางโทรทัศน์, บริษัท โกลด์สตาร์ วิดีโอ.กรุ๊ป จำกัด จัดจำหน่ายวิดีโอเทป และอุปกรณ์เกี่ยวกับวิดีโอเทปทุกชนิด, บริษัท บางกอก มิวสิคัล กรุ๊ป จำกัด จัดจำหน่ายเพลง และผลิตเพลงไทยสากล เพลงลูกทุ่ง, บริษัท พี.พี.พี. 1990 จำกัด รับจัดสรรบ้านและที่ดิน และ บริษัท รจิตรวิวัฒน์ จำกัด รับบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น

ประการสุดท้าย ก้าวล้ำนำเทคโนโลยี

ภาพยนตร์เรื่อง **“นักเลงคอมพิวเตอร์”** (พ.ศ. 2525) ดูจะเด่นชัดที่สุดในข้อนี้ ซึ่งในสมัยนั้นคอมพิวเตอร์และการใช้คอมพิวเตอร์ยังไม่เป็นที่รู้จักและคุ้นเคยเช่นปัจจุบัน

กลางทศวรรษ 2520 โปรแกรมประมวลคำ ทำงานบนระบบปฏิบัติการ MS Dos ราชวิถีเวิร์ดพีซี และเวิร์ดจุฬา หรือ CU Writer เพิ่งจะเกิดขึ้นและยังไม่เป็นที่แพร่หลาย แต่การสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ ก็ล่าลงทุนซื้อหุ่นยนต์จากประเทศญี่ปุ่น ราคากว่า 1 ล้านบาท มาประกอบการแสดงเพื่อให้ได้รูปลักษณะว่าเป็น **“หุ่นยนต์”** ที่มีกลไกอยู่จริง **“ตรงปก”** ตามสเปคที่ระบุในบทภาพยนตร์ อันเป็นเรื่องที่สร้างความตื่นตาตื่นใจให้แก่ผู้ชมมากที่สุดทีเดียว

ทั้งหมดนี้ คือ สิ่งที่อาจารย์ไพจิตร ศุภวารี **“จุดประกาย”** ยกระดับคุณภาพให้กับการภาพยนตร์ไทย

จาก “ค่ายหนัง” ถึง “ค่ายเพลง”

ปลายทศวรรษ 2520 ต่อดันทศวรรษ 2530 อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยเริ่มถึงจุดอิมตัว

อาจารย์ไพจิตร จึงได้แตกกิ่งธุรกิจไปทำงาน “เพลง” คู่ขนานไปด้วย ปันศิลป์กับอีกหลายคน อาทิ สุชาติ ขวางกูร, ปิยะ ตระกูลราษฎร์, พุ่มพวง ดวงจันทร์

“เคยเป็นผู้จัดการให้พุ่มพวง ดวงจันทร์ อยู่ระยะหนึ่ง ตอนนั้น พุ่มพวงเหมือนถึงจุดอิมตัวแล้ว พออาจารย์รับช่วงมาดูแลสนับสนุนต่อชื่อเสียงและงานของพุ่มพวงจึงกระตือรือร้นขึ้นมาอีก”

นคร ถนอมทรัพย์ - ศิลปินแห่งชาติ

ค่ายซีบีเอส และ พี.ดี.โปรโมชัน อันเป็นสังกัดใหม่ของพุ่มพวง ดวงจันทร์ ในปี พ.ศ. 2529 ตั้งใจที่จะขยายกลุ่มผู้ฟังไปยังกลุ่มชนชั้นกลางระดับบนจนถึงชนชั้นสูง ซึ่งแต่เดิมนั้นกลุ่มแฟนเพลงของเพลงลูกทุ่ง เป็นกลุ่มชนชั้นกลางระดับล่างและชนชั้นผู้ใช้แรงงาน

พุ่มพวง เคยกล่าวถึงแฟนเพลงของเธอว่า

“... อย่างเล่นในโรงหนัง เสียงดนตรีมันก้อง เวลาเล่นตลกอะไรคนก็ชอบ ไม่มีเสียงเจี๊ยวจ๊าว... โรงหนังค่าดูแพงกว่า แล้วคนที่เข้ามาดูมันก็มีระดับ เขาไม่กล้ากรีดกรีดหนวากู พวกเข้เามา มันไม่มี เล่นกันสนุก เพราะเขาสนใจดูเราจริงๆ... เวลาเล่นสวนสนุก มันเว้งว้างไปหมดเลย เวลาเสียงดนตรีออกไป มันไม่สะท้อนกลับ ... แล้วบางทีในงานก็มีหนัง มีลิเก เจี๊ยวจ๊าว ยิ่งงานฝังลูกนิมิตนี่ ต้องอดหู...”

ปรกเทศ ใจสุวรรณ , 2564

การขยายฐานผู้ฟังไปสู่สังคมชั้นสูงของค่ายซีบีเอส และ พี.ดี. โปรโมชัน นั้นเริ่มจาก การจัดงานเปิดตัวผลงานอัลบั้ม **"ดี๊ด๊าดนผูกโบ"** อย่างยิ่งใหญ่ที่ ห้องนภาลัย โรงแรมดุสิตธานี เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2529 โดยผลงาน ในอัลบั้มนี้ได้มอบหมายให้ ศรายุทธ สุปัญญา สมาชิกวงแกรนด์ เอ็กซ์ และ ผู้ก่อตั้งวงอินฟินิตี้เป็นผู้เรียบเรียงเสียงประสานด้วยการใช้ดนตรีแนวฟิวชันแจ๊ส

นอกจาก การจัดงานเปิดตัวและการนำดนตรีแนวฟิวชันแจ๊สมาใช้แล้ว ยังได้ทุ่มงบประมาณในการถ่ายทำมิวสิกวิดีโอด้วยการเดินทางไปถ่ายทำ ยังประเทศจีนและมีการแสดงคอนเสิร์ตให้ชาวจีนรับชมในฐานะทูตวัฒนธรรม ห่วงคนแรกจากเมืองไทยรวมถึงการนำเสนอรูปภาพและบทความของฟุ่มพวง ดวงจันทร์ ในช่วงการไปท่องเที่ยวที่สหราชอาณาจักร

อัลบั้ม “ตึกแตนผูกโบ” แม้จะขยายฐานไปยังกลุ่มผู้ฟังกลุ่มใหม่ได้ แต่กลุ่มแฟนเพลงเดิมดูจะรับไม่ได้ ซึ่งเรื่องนี้ ปรกเกศ ใจสุวรรณ (2564) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง “ราชินีลูกทุ่ง : พุ่มพวงดวงจันทร์กับความเปลี่ยนแปลงของเพลงลูกทุ่งไทย ทศวรรษ 2510 - ทศวรรษ 2540” วิเคราะห์ว่า

“... เป็นเพราะการใช้ดนตรีที่ยากแก่การเข้าถึง อีกทั้งดนตรีแนวฟิวชันแจ๊สนั้นก็ไม่ได้เป็นแนวดนตรีที่ได้รับความนิยมในสังคมไทยมากนัก เมื่อเทียบกับดนตรีแนวอื่นๆ อาทิ ร็อก ป๊อปรีก เมทัลร็อก ดิสโก ฟังก์ ฯลฯ ซึ่งมักถูกนำมาใช้ทั้งในวงการเพลงสตริงและวงการเพลงเพื่อชีวิต อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการทำดนตรีที่ยากแก่การเข้าถึงจะเป็นมูลเหตุหลักสู่ความล้มเหลวของอัลบั้มดังกล่าว ทว่าก็มีอาจมองข้ามเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้นจากตัวพุ่มพวงเอง ซึ่งในขณะที่อัลบั้มตึกแตนผูกโบกำลังอยู่ในช่วงการโปรโมทนั้น ปรากฏว่าเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่พุ่มพวงรู้ว่าตนกำลังตั้งครรภ์บุตรชาย ทำให้ทางต้นสังกัดลดการโปรโมทลงเพราะมีความเห็นว่าแฟนเพลงจะไม่ให้การตอบรับ ”

อย่างไรก็ตาม นับได้ว่า นี่เป็นการสร้างสีสันความแปลกใหม่อีกแบบหนึ่งให้กับวงการเพลงลูกทุ่ง

“ตึกแตนผูกโบ”

เนื้อร้อง - ทำนอง : ลพ บุรีรัตน์

ตึกแตนดำข้าว หรือ ตึกแตนต่อยมวย เป็นแมลงที่มีอกปล้องแรกยาว มีลักษณะเท่าที่ขอบยื่นยับตัวขึ้น ๆ ลง ๆ คล้ายอาการงโย่งหยก จึงได้รับชื่อเรียกเล่น ๆ ว่า “ตึกแตนงโย่ง” หรือ “ตึกแตนงโย้” เนื่องจากมีขาคู่หน้าที่พัฒนาให้กลายเป็นขาหนีบใช้สำหรับจับเหยื่อ เวลาเมื่อไม่ได้ใช้งาน มักจะยกขึ้นประกบกันอยู่ที่ด้านหน้าคล้ายท่ายกมือไหว้หรือการจรดมวย

เดิมที่เป็นเพลงที่ร้องเล่น ๆ ในวงเหล้า ครูลพนำมาแต่งเนื้อร้องใหม่

เปลี่ยนแพลตฟอร์ม

ในขณะที่งานกำลังแตกดอกออกกิ่ง อาจารย์ไพจิตรก็ขยับตนเองจากแพลตฟอร์ม "จอเงิน" สู่อำนาจ "จอแก้ว" และ "งานนอกจอ" โดยยังคงทำงานในบทบาทเดิมที่ถนัด คือ การเป็นผู้อำนวยการผลิต ผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับเวที และผู้เขียนบท

ผลิตละครทีวีแนวนิทานพื้นบ้าน นิยายปรัมปรา เรื่องเล่าและมุขปาฐะ และรายการเกมโชว์ ชื่อ "Star 85" ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3

เมื่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยถึงภาวะซบเซา ประกอบกับการพัฒนาของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากแอนะล็อกสู่ดิจิทัล เครื่องมือ อุปกรณ์ และวิธีการเดิม ๆ ที่เคยทำ เคยใช้ ก็ถึงคราวต้องปรับเปลี่ยน

ไม่มีงานแล้ววิถีไม่เลิก

ในที่สุดเมื่อถึงจุดอึดอัด ก็เปลี่ยนมาทำ "งานนอกจอ" ได้แก่ ละครเวที และคอนเสิร์ต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานการกุศล งานเพื่อสังคม และงานจิตสาธารณะ

ในเวลาเดียวกันยังคงทำหน้าที่ “ครู” ชั้น “เด็กใหม่” ให้ไปถึงฝั่งฝัน
บ้างเป็นนักร้องระดับรางวัล อาทิ อาย - ศรสวรรค์ เกียรติสันติกุล
นักร้องรางวัลรองชนะเลิศการประกวดร้องเพลงชิงถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ครั้งที่ 13 ปี 2556

บ้างเป็น “นักร้อง นักแสดงรุ่นใหม่” อาทิ แมงปอ - ปรีศญา คูหามุข จากละครเวที เรื่อง “ปญฺาจารย์” สู่ “วิก 7 สี” และ “บ้าน AF”

รวมผลงานการ “ชักนำ” และ “ปลุกปั้น” ศิลปินนักแสดงเข้าสู่วงการ
มาภายในช่วง 5 ทศวรรษ ทั้งสิ้นประมาณ 50 คน อาทิ ใหม่ เจริญปุระ,
ธงไชย แมคอินไตย์ (ยุคเริ่มต้น), จารุณี สุขสวัสดิ์, ทูน หิรัญทรัพย์,
ไกรสร แสงอนันต์, อนันต์ บุนนาค, สาวิตรี สามิภักดิ์, สุเชาว์ พงษ์วิไล,
วินัย พันธุรักษ์ (ด้านภาพยนตร์), ภัทรา ทิวานนท์, ยิ่งใหญ่ อายะนันท์,
ภิญโญ ปานนุ้ย, ยอดสร้อย โกมารชุน, วาสสิฎฐิ ศิริโลฟุ้ง ฯลฯ

ภูมิพลังวัฒนธรรม

จิตวิญญาณ “ราชการนะ”

การคร่ำหวอดอยู่ในวงการอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยมานานนับสิบปี ประกอบกับการทำงานด้วยจิตสำนึก “เพ่งสังคม” เป็นใหญ่ ทำให้อาจารย์ไพจิตรได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่ง “นายกสมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งชาติ” เป็นคนแรกและต่อเนื่องอีกหนึ่งวาระ รวม 2 สมัย (พ.ศ. 2532 - 2536)

ผลงานสำคัญ

- การจัดงานประกวดภาพยนตร์แห่งชาติ 3 ครั้ง
- การเป็นแกนนำเรียกร้องให้รัฐบาลลดภาษีภาพยนตร์ไทยจากร้อยละ 50 ของค่าชม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมภาพยนตร์เหลือร้อยละ 28 และร้อยละ 7 ในที่สุด

ทั้งยังมีบทบาทในการเจรจาขอให้รัฐบาลส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย และสนับสนุนการส่งออก โดยได้เป็นผู้ร่วมร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ซึ่งประกาศใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบัน

เป็นผู้แทนรัฐบาลไทยร่วมประชุมงาน **“มหกรรมภาพยนตร์แห่งเอเชีย”** ณ ประเทศฟิลิปปินส์ ร่วมงาน **“ประกวดภาพยนตร์แห่งเอเชีย - แปซิฟิก”** ณ ประเทศอินโดนีเซีย

ให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในการรณรงค์เรื่องเอดส์ ภัยของบุหรี ยาเสพติด ฯลฯ ผ่านการสื่อสารการแสดงผลหลากหลายรูปแบบ

ให้ความร่วมมือกับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมในฐานะที่เป็น **“ครูภูมิปัญญา”**

เมื่อหมดวาระจาก “นายกสมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งชาติ” ก็มาเป็นประธานกรรมการ “มูลนิธิสมาพันธ์ศิลปิน” อยู่ในวาระ 2 สมัย (พ.ศ. 2548 - 2552) และ “สมาพันธ์ศิลปินเพื่อสังคม” (พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของศิลปินหลากหลายสาขาในการจัดงานระดมทุนเพื่อเป็นสวัสดิการช่วยเหลือศิลปินไทยที่เจ็บป่วยหรือเสียชีวิต

“ รู้จักกับอาจารย์ไพจิตรมานานแล้ว แต่ได้มาร่วมงานกันจริง ๆ ก็ตอนที่อาจารย์มาเป็นประธานมูลนิธิสมาพันธ์ศิลปิน แกเป็นคนขยัน คนคุณภาพ มีจิตอาสา มนุษย์สัมพันธ์ดี ขยันจัดกิจกรรมหารายได้ มาช่วยศิลปินยากไร้ หรือศิลปินที่เขาเจ็บไข้ได้ป่วย แต่ว่าองค์กรของเรามันอาจจะยังไม่กว้างเท่าไร ความร่วมมือจากศิลปินก็ไม่มาก จัดงานแต่ครั้งมัลลัทธ์ ผลกำไรที่ได้ก็ไม่เยอะ แต่แกก็ยังทำเวลาจัดงาน อากับอาพิกุลก็ไปร่วมด้วยตลอดนะ บางทีก็เป็นงานของรัฐบาลบ้าง ของ สสส.บ้าง ไปให้ความบันเทิงช่วงปีใหม่ สงกรานต์ ให้กับคนที่รอกลับบ้าน รถติด รนรงค์ไม่ดื่ม ”

ชัยชนะ - พิกุล บุญนะโชติ
ศิลปินแห่งชาติ

“...เขาเป็นคนเก่ง เก่งจริง ๆ ไม่ได้ขมนะ คือ เป็นคนสมองไว สมองดี ตัดสินใจเร็ว เป็นนักคิด นักสร้างสรรค์ เขามีโปรเจกต์ตลอด คิดนู่นสร้างนี่ ทำนั่นไม่ได้หยุด ไม่เคยให้เวลาเสียเปล่า โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับสังคม เกี่ยวกับศิลปะ ศิลปิน เขาทำงานแบบอุทิศตนเลยล่ะ หาไม่ได้ง่าย ๆ นะ คนแบบนี้ ”

นคร รัตนทรัพย์ - ศิลปินแห่งชาติ

มีศิลปินจำนวนมากที่เคยได้รับความอนุเคราะห์จากสมาคมนักศิลปิน และสมาพันธ์ศิลปินเพื่อสังคม จากการเก็บเล็กผสมน้อยหารายได้เข้ากองทุน

สำหรับวาระสุดท้ายของ **“พุ่มพวง ดวงจันทร์”** อาจารย์ไพจิตรช่วยดูแลการจัดงานพระราชทานเพลิงศพ และจัดตั้ง **“มูลนิธิพุ่มพวง ดวงจันทร์”** ด้วยทุนเริ่มต้น 1 ล้าน 6 แสนบาท และเป็นประธานมูลนิธิเรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน

ดอกผลทุกบาททุกสตางค์มอบเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนยากจนให้ได้เข้าเรียน หรือให้ได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และสนับสนุนสื่อการเรียนให้แก่ห้องสมุดในโรงเรียนต่าง ๆ ที่ขาดแคลน

“ คือ ตัวเธอเองไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่มีโอกาส ดังนั้นจึงเป็นความตั้งใจ ที่จะให้เด็กด้อยโอกาส เด็กยากจน ได้เรียนหนังสือ นี่เป็นเจตนาภรณ์ ที่เธอเคยปรารถนา...”

ความเป็นคนที่มีจิตสาธารณะของอาจารย์ไพจิตร เป็นที่ทราบกันดีในวงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่คนใกล้ชิด

“ แกเป็นคนใจใหญ่ ใจดี เรื่องที่ว่าแกเป็นคนดู เป็นคนเจ้าระเบียบ นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ นั้นเป็นเรื่องของการทำงานที่ต้องการความเป๊ะ แต่ความใจดีของแกเนี่ย ใครขออะไร เดือดร้อนหรือลำบากอะไร ถ้ามีแกก็ให้ ให้แบบง่าย ๆ เลย ”

นิรันดร์ ธรรมปริษา - ผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง

จากการทำงานเพื่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ ความภาคภูมิใจที่สุด ก็คือ การต่อรองลดภาษีภาพยนตร์จากค่าบัตรเข้าชม และการขอให้รัฐบาลส่งเสริม สนับสนุนการส่งออกภาพยนตร์ไทย

ดนตรีสร้างสุข

ย่างเข้าทศวรรษ 2550 ประมาณ พ.ศ. 2550 - 2551 ดร.दनัย หวังบุญชัย ผู้จัดการแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ทาบทามให้อาจารย์ไพจิตร เข้าร่วมจัดทำโครงการ “ดนตรีสร้างสุข” ในนามของ “สมาพันธ์ศิลปินเพื่อสังคม” ร่วมกับเครือข่ายดนตรีที่มีความหลากหลาย

จุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การเชิญชวน ชักนำ เปิดโอกาส เปิดพื้นที่ ให้เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเด็กที่ขาดโอกาส ได้เข้าถึงสุขภาวะองค์รวมผ่าน “ดนตรี” ที่พวกเขาสนใจหรือต้องการที่จะพัฒนา

- ร่างกาย** เกิดจาก การมีกิจกรรมทางกาย การร้อง เล่น เต้น กระโดด
- จิตใจ** เกิดจาก การเกิดความเชื่อมั่น ความภาคภูมิใจในตนเอง
- สังคม** เกิดจาก การได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัยและวัยเดียวกัน
- ปัญญา** เกิดจาก การได้พัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญา

การจัด Workshop การร้องและการแสดง ให้กับเยาวชนในโรงเรียน ในสถานพินิจ ในชุมชนแออัด ล้วนได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี เพราะเป็นโอกาสที่เด็กเยาวชนและชุมชนเหล่านั้นได้มีโอกาสสัมผัสและเรียนรู้กับศิลปิน “ชั้นครู”

บ่อยครั้งที่อาจารย์ไพจิตรได้นำนักเรียน นักแสดงสมัครเล่น ขึ้นเวทีคอนเสิร์ตจริง ยิ่งความภาคภูมิใจให้กับเด็ก ๆ ผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชนเป็นอย่างยิ่ง สิ่งสำคัญที่ซ่อนอยู่ประการหนึ่ง คือ การที่เด็กๆ ได้ใช้เวลาว่างไปกับการพัฒนาทักษะการร้อง การแสดง การเล่นดนตรี ทำให้พวกเขาห่างไกลจากอบายมุขต่าง ๆ ทั้งบุหรี่ เหล้า ยาเสพติดและการพนัน

จาก **“ดนตรีสร้างสุข”** อาจารย์ไพจิตร ในนามสมาพันธ์ศิลปินเพื่อสังคมก็ได้ทำงานร่วมกับ สสส. เรื่อยมา ทั้งในเชิงประเด็น เช่น เหล้า บุหรี่ และในเชิงกลุ่มเป้าหมายที่มีความเฉพาะ เช่น ผู้สูงอายุและคนพิการ

ศิลปวัฒนธรรมภาคประชาชน

เมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 2560 อาจารย์ไพจิตร เข้าร่วมเป็นกรรมการมูลนิธิ สร้างเสริมศิลปวัฒนธรรมภาคประชาชน ซึ่งมี อาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นที่ปรึกษา และ ดร.दनัย หวังบุญชัย เป็นประธาน

ทั้งนี้ได้ทำงานร่วมกับคณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ขับเคลื่อนการทำงานศิลปวัฒนธรรมแบบไตรภาคี พร้อมทั้งจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและทุกภาคี เครือข่าย สัณจร 5 ภูมิภาค เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดตั้ง **“สถาบันภูมิภาคและปัญญาแผ่นดิน”** และจัดทำรายงานการศึกษาเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา

แม้การขับเคลื่อนการจัดตั้ง **“สถาบันภูมิภาคและปัญญาแผ่นดิน”** จะยังไม่เสร็จสิ้น หากก็ได้จุดประกายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบตระหนักในการทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการทำงานสร้างสรรค์ของศิลปินใหญ่น้อย

ภายใต้โจทย์สำคัญ ๆ อาทิ

ความอยู่รอดของศิลปินอย่างสง่างาม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม การสร้างสรรค์และพัฒนางานศิลปะอย่างต่อเนื่อง

การมีเวทีการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมแบบไตรภาคี ในการสร้างคุณค่าและมูลค่าทางวัฒนธรรม

การใช้ศิลปะและวัฒนธรรมเป็น **“เสาหลัก”** สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

 สันนิบาตรฟังความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมใน
 แนวทางการพัฒนาสู่การจัดตั้ง
สถาบันภูมิภาคภาษาและปัญญาแผ่นดิน
 (องค์การมหาชน) ภาคกลาง

 วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๕
 ณ ห้อง ๕๐๒ - ๕๐๓ ชั้น ๕ อาคารรัฐสภา (สว.)

คุณค่าจากผลงานสร้างสรรค์

การเดินทางของชีวิตที่เข้าสู่ปีที่ 87 ของอาจารย์ไพจิตร ศุภวาริ นอกจากจะ **“สะท้อน”** ความเป็นคนที่มีความมุ่งมั่น มุมานะ บากบั่น มีความคิดสร้างสรรค์ มีน้ำใจ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เป็นแบบอย่างของการพัฒนาตนเองให้แก่คนในครอบครัว และกัลยาณมิตรรอบข้างแล้ว ผลงานทุกชิ้นไม่ว่าจะเป็นบทภาพยนตร์ ภาพยนตร์ ละคร เพลง คอนเสิร์ต ฯลฯ ล้วนเชิดชูและธำรงไว้ซึ่ง **“ระบบคุณค่า”** ของสังคม

1. ความอดทนและความพากเพียร ดังจะเห็นได้ว่าตัวละครที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากคนระดับรากหญ้าที่ต้องต่อสู้กับความลำบากในการดำรงชีพ ซึ่งภาพยนตร์ได้สะท้อนให้เห็นว่าส่วนหนึ่งเกิดจากความเหลื่อมล้ำของสังคม หากทำที่สุด เมื่อเปลี่ยนโลกภายนอกไม่ได้ ตัวละครก็เปลี่ยนตนเองด้วยการฝ่าฟันอุปสรรคอย่างพากเพียรและอดทน

2. อุดมการณ์ความเป็นครู การเป็นผู้ให้และเป็นแบบอย่างของการอุทิศตน เสียสละอย่างจริงใจและทุ่มเทเพื่อลูกศิษย์โดยไม่ได้คาดหวังว่าจะมีใครเข้าใจเพียงเพื่อให้ลูกศิษย์ไม่เดินออกนอกกลุ่มนอกทางและประสบความสำเร็จในอนาคต

3. ความดี ความซื่อสัตย์สุจริต ได้ถูกสะท้อนอยู่ในงานเขียน ผังผังอยู่ในโครงสร้างของบทประพันธ์และภาพยนตร์เกือบทุกเรื่อง เชิดชูคติธรรม **“คนดีตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” “ทองแท้ไม่กลัวไฟ” “ธรรมะชนะอธรรม”** เพราะตัวละครที่จะอยู่รอดปลอดภัย และประสบความสำเร็จในตอนปลายมักจะต้องมีความดี ความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นองค์ประกอบหลัก

4. สำนึกรักบ้านเกิด และวัฒนธรรมประเพณีพื้นถิ่น รวมถึงการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม เช่น ภาพยนตร์ **“อยู่กับถัง”** ได้ฉายภาพชายชาวจีนที่สำนึกในบุญคุณของแผ่นดินไทยและวัฒนธรรมอันดีงามของสองชนชาติ โดยการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่หลานชาย หรือ **“เขยบ้านนอก”** ที่ได้ฉายภาพวิถีชีวิตคนท้องถิ่นที่มีความสุขแบบเรียบง่าย

5. ความรู้รักสามัคคี บทประพันธ์และภาพยนตร์หลายเรื่องได้สร้างเสริมความรู้รักสามัคคีของชนในชาติ เช่น **“แม่แตงร่มใบ”** ได้สะท้อนว่า ในที่สุดแล้วความรัก ความสมัคครสามัคคีของชาวบ้านในการปกป้องพื้นที่และอาชีพของตน ก็สามารถที่จะ **“ต่อรอง”** และ **“ต่อกร”** กับ การกดขี่ ข่มเหง การเอารัดเอาเปรียบของนายทุน และอำนาจเงินได้

6. การเคารพเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ เป็นเรื่องที่อาจารย์ไพจิตรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ดังเห็นได้จากภาพยนตร์ ละครเวที และคอนเสิร์ต เช่น ละครเวที **“พันท้ายนรสิงห์”** เนื่องในโอกาสครบรอบ 84 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2553 ณ หอประชุมใหญ่ธรรมศาสตร์, คอนเสิร์ตการกุศล ถวายความอาลัย เนื่องในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2560 ณ หอประชุม TOT และ คอนเสิร์ต **“6 สถิตในดวงใจไทยนิรันดร์”** เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2563 ณ สยามพารากอน เป็นต้น

ระบบคุณค่าดังกล่าว คือ **“ภูมิพลังวัฒนธรรม”** ของสังคม ที่อาจารย์ไพจิตรได้สร้างเสริม ปลุกฝัง ป้อนเพาะ เชิดชู อารงและรักษาไว้ ผ่านผลงานต่าง ๆ ตลอด 6 ทศวรรษ

รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ

- พ.ศ. 2518 รางวัลส่งเสริมเยาวชนดีเด่น สำนักนายกรัฐมนตรี
จาก “คุณครูคนใหม่”
- พ.ศ. 2519 รางวัลส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างข้าราชการกับประชาชน
กระทรวงมหาดไทย จาก “กิเลสคน”
- พ.ศ. 2521 รางวัลส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
กระทรวงศึกษาธิการ จาก “สวัสดิ์ดีคุณครู”
- พ.ศ. 2523 รางวัลลำดับภาพยอดเยี่ยม สมาคมผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์
และภาพยนตร์ดีเด่น จาก สมาคมผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์
จาก “ลูกสาวกำนัน”
- พ.ศ. 2524 รางวัลส่งเสริมคุณธรรมระหว่างครูกับนักเรียน
สมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิงแห่งประเทศไทย จาก “สวัสดิ์ไม่เรี่ยว”
รางวัลส่งเสริมคุณธรรมระหว่างครอบครัว
สมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิงแห่งประเทศไทย จาก “ครูขา หนูเหงา”
- พ.ศ. 2525 รางวัลนักต่อสู้เพื่อวงการภาพยนตร์ไทย
- พ.ศ. 2533 รางวัลสนับสนุนกิจกรรมนักโทษ จาก กรมราชทัณฑ์
- พ.ศ. 2536 รางวัลผู้สร้างภาพยนตร์โฆษณาผลิตภัณฑ์ได้ยอดเยี่ยม
จาก ไทยน้ำทิพย์ (ได๊ก อวอร์ด)
- พ.ศ. 2542 รางวัลบทบาทพันธมิตรยอดเยี่ยมด้านละครโทรทัศน์ประจำปี
จากสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 จาก “ลูกสาวกำนัน”
- พ.ศ. 2544 รางวัลส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีระหว่างจีน - ไทย
จากกรมวัฒนธรรมจีน

- พ.ศ. 2520 - 2537 รางวัลภาพยนตร์ทำรายได้สูงรวม 5 รางวัล จาก โกดัก (ประเทศไทย) และ 14 รางวัล จาก อักฟ่า (ประเทศไทย)
- พ.ศ. 2521 - 2535 ภาพยนตร์ทำรายได้ยอดเยี่ยม อักฟ่า อวอร์ด (บริษัท เบอร์ลี ยูคเกอร์ ประเทศไทย)
- พ.ศ. 2552 ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- พ.ศ. 2560 รางวัล **"วัฒนคุณาธร"** ในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม
- พ.ศ. 2565 รางวัลนราธิปพงศ์ประพันธ์ ประจำปี 2565 สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย

พรพจน์ฟิล์ม

โดย พิชัยลฤกษ์ดี · พิชัยวาลี กนิษฐเสนา อำนวยการสร้าง

แล้วสุด ตรุษจีน เม็ดอินไทยแลนด์
 আহমায়জমগৈন...

พรพจน์ กำกับ

จารุณี สุขสวัสดิ์
พร้อมพงศ์ นพฤทธิ
 เศรษฐา · กิพรา · ปัทมา · สุประวี
 จีรศักดิ์ · สุพรรณิ · นัยนา · ผจญ
 ขอนแก่นนำ ชมพู พุฑิตต์
 รัชนิวรรณ กนิษฐเสนา
 ไสภณ เจนพานิช ถ่ายภาพ

5 ทศวรรษ
(2510 - 2550)

การสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทย
 ครบรอบ ครบเครื่อง กว่า 100 เรื่อง

ภาพยนตร์ ทศวรรษ 2510

(พ.ศ. 2510 - 2519)

• คุณครูที่รัก

• คุณครูคนใหม่

• คนบาป

ภาพยนตร์ ทศวรรษ 2520

(พ.ศ. 2520 - 2529)

• กิลีสคน

• สวีตตี้คุณครู

• อยู่กับก๋ง
• ครูขา หนูเหงา

• ฟรุ้งนี่ฉันจะรักคุณ
• นายอำเภอคนใหม่
• นักเลงตาทิพย์

- แก้วตาพี่
- สุดปรารถนา
- อาจารย์ไทย
- ลูกสาวกำนัน

- รักน่ารัก
- กุณชื้ออ้วน
- นักเลงคอมพิวเตอร์
- คุณรักผมไหม
- แม่แต่งร่มโบ
- สวีสวีไม้เรียว

- วันนี้ยังมีเธอ
- วันวานยังหวานอยู่
- รักกันวันละนิด
- เลขาคคนใหม่
- แม่ดอกกระถิน
- แม่ยอดกะล่อน
- เพลงรักก้องโลก
- ลูกสาวกำนัน ภาค 2

- หยุดหัวใจไว้ที่รัก
- สยามสแควร์
- รักต้องไทย
- บ้านสีดอกรัก
- แล้วเราก็รักกัน
- ลูกสาวคนใหม่
- ขอแค่คิดถึง

- 18 กระรัต
- พยาบาลที่รัก
- ผัวเชลย
- ผืนที่เป็นจริง
- หลานเจ้าสัว
- เจยบ้านนอก

- ไม้ปล้องเดียว
- เศหาสน์ดาว
- รักกันเล่น ๆ
(ไม่เห็นเป็นไร)
- วันแห่งความรัก

- กะเหรี่ยงตกดอย
- เราชักกันนะ
(ที่ปักกิ่ง)

- กะเหรี่ยงลอยฟ้า
- กระจ่มกระชาย
- ผิดฝาไม่ผิดตัว

- ผลุบโผล่
- ก้อนหินในดินทราย
- 3 กบกาล

- ตามล่าแต่หาไม่เจอ
- เเท่ สัม อึ้ง

- นะมะปะสุ

ภาพยนตร์ นันทกรรม 2530

(พ.ศ. 2530 - 2539)

ภาพยนตร์ แห่งทศวรรษ 2540

(พ.ศ. 2540 - 2549)

- รักไม่ถึง 100

- นรกสาวตะรุเตา
- สักตายเป็นห้ามตาย

- กาม
- มิตะ

- ผู้หญิงซอยทรัพย์

ภาพยนตร์ แห่งทศวรรษ 2550

(พ.ศ. 2550 - 2559)

- โยมผีพ่อ

- ได้ - นัท

ประทับใจในจินตนิรันดร

“ในวงการภาพยนตร์ อาจารย์ไพจิตรทำได้ทุกอย่าง งานเบื้องหลังทำได้หมดทุกขั้นตอน ทำได้หลายสาขา เริ่มตั้งแต่การเขียนบทประพันธ์ บทภาพยนตร์ การกำกับการแสดง การฝึกนักแสดง การควบคุมดารา ฯลฯ ได้รับการยอมรับมากนะ เรียกว่าเป็นเบอร์หนึ่งของประเทศไทย ในสายของภาพยนตร์ไทย ต่อมาก็ได้รับเลือกเป็น “นายกสมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งชาติ” เป็นนายก ๔ คนแรก ถือว่าเป็นผู้ที่ได้บุกเบิกสร้างรากฐานให้กับการผลักดันอุตสาหกรรมภาพยนตร์สู่มาตรฐานสากล”

นคร ถนอมทรัพย์ - ศิลปินแห่งชาติ

“อาจารย์เป็นผู้อำนวยความสะดวกสร้างภาพยนตร์อยู่หลายเรื่องด้วยกันที่สืบทอดเรื่องฟิล์มเราก็นับถือกัน ช่วงนั้นผมก็เป็นนักร้องให้กับวง The Impossible ครบแล้วอาจารย์ก็ชวนมาเล่นละคร แสดงภาพยนตร์ด้วย ในการทำงานอาจารย์เป็นคนที่จริงจัง มีความพิถีพิถัน อะไรที่อาจารย์ดูว่าไม่ได้ก็ต้องสั่งเทคโนโลยีใหม่ แต่ไม่มีใครตำหนิหรือครับ อาจารย์เป็นคนที่พูดตรงแต่ใจดี ถ้าใครไม่รู้ก็อาจจะมีโกรธเคือง แต่ผู้ร่วมงานทุกคนรักใคร่กันดีครับ”

วินัย พันธุรักษ์ - ศิลปินแห่งชาติ

“อยากจะขอกราบขอบพระคุณนะคะ เป็นอย่างแรกเลยกับทุก ๆ สิ่ง ที่อาจารย์มอบให้ ไม่ว่าจะเป็นความรัก ความมั่นใจในการทุ่มเทใจ แล้วการเชื่อใจนะคะที่อาจารย์มีให้ใหม่มาตั้งแต่วันแรก ซึ่งทำให้เด็กคนหนึ่ง มีวันนี้ มีจุดยืนที่แข็งแรงนะคะ แล้วก็มีพ่อที่เรารู้สึกได้ว่าต่อให้เราไม่เจอกัน แต่ใหม่ก็ยังระลึกถึง ใหม่อยากให้อาจารย์มีสุขภาพดี ร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ใหม่เองและครอบครัวนึกถึงอาจารย์ตลอด เสมอมาและเสมอไป รักอาจารย์ค่ะ ”

ใหม่ เจริญปุระ
ศิลปินนักร้อง นักแสดง

“ขอให้สุขภาพท่านดี แข็งแรง ปลอดภัยจากโรคร้ายต่าง ๆ มีแต่สิ่งดีงาม เข้ามาในชีวิตนะครับ และทำประโยชน์ให้กับสังคมแบบนี้ตลอดไป ผมอยากจะทำใจรัก เคารพนับถือท่านอย่างยิ่ง เหมือนพ่อคนหนึ่ง ทุกครั้งที่ได้รับข่าวสารจากท่านให้มาร่วมงาน ผมจะยินดีอย่างยิ่งและก็ร่วมงานกับท่านด้วยความเต็มใจ ขอคุณโอกาสต่าง ๆ ที่อาจารย์ไพจิตร ศุภวารี ทำให้ผมจนถึงปัจจุบัน เคารพอาจารย์ตลอดไป ครับผม ขอขอบคุณมากครับ ”

แมน วทัญญู มุ่งหมาย
ศิลปินนักร้อง นักแสดง

“ ผมยอมรับเลยว่า อาจารย์ไพจิตร เป็นคนที่มีความสามารถเฉพาะตัวสูง โดยเฉพาะเรื่องการเขียน สโลแกนที่ใช้โฆษณาหนึ่ง มันกลายเป็นคำฮิตติดตลาด ถ้าเป็นสมัยนี้ก็เรียกว่าเป็น Viral แล้วก็เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในทางธุรกิจ อย่างตอนที่ทำเรื่อง “เรารักกันนะที่บักกิง” กองถ่ายไปอยู่ที่นั่นเป็นเดือน อาจารย์ก็เปิดบริษัททัวร์ควบคู่กันไปด้วย จัดกรุ๊ปทัวร์พาคนไทยไปเที่ยวจีน ”

ศุภฤกษ์ จงศิริ
อดีตผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง

“ สำหรับผมแล้ว อาจารย์ไพจิตรเป็น “ผู้ให้ที่ประเสริฐที่สุด” ตอนนั้นผมเป็นผู้ช่วยพี่อืด - ศุภักษร ก็ได้รู้จักท่านในนามของอาจารย์ไพจิตร เจ้าของ พี.ดี. โปรโมชัน ต่อมาก็ได้ทำงานกับท่านเรื่อยมาอีกยาวนาน ยอมรับว่าท่านเป็นคนที่มีความสามารถในการบริหารงาน บริหารเวลา บริหารคน เป็นเจ้าของบริษัท ดูแลเรื่องโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นผู้อำนวยการสร้างดูแลศิลปิน เป็นเจ้าของแกล็บ เป็นนักเขียน และท่านก็เป็นคนจริงจังกับงาน เก็บรายละเอียดทุกอย่าง ”

นิรันดร์ ธรรมปรีชา
อดีตผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง

“คุณพ่อเป็นคนพาไปฝากกับอาจารย์ค่ะ เริ่มแรกแค่จะไปเรียนร้องเพลง ตอนนั้นอายุประมาณ 7 - 8 ขวบ ก็ไปอยู่ที่บ้านท่านเลย ท่านสอนทุกอย่าง ทั้งการร้อง การแสดง บุคลิกภาพ อาจารย์เป็นคนดีมาก เป็นคนเจ้าระเบียบ เพราะต้องการให้งานออกมาเนียบ ปรากฏว่าสิ่งที่เคยดูเรา สอนเราตั้งแต่เรายังเป็นเด็กน้อย จนถึงทุกวันนี้เอามาใช้ได้หมด ตั้งแต่ตอนเป็นนักศึกษา กระทั่งจบมาทำงาน ทั้งการสอนร้องเพลง งานละครเวที งาน workshop งานเขียนบท รักและประทับใจคุณครูมากค่ะ ”

อาย - ศรสวรรค์ เกียรติสันติกุล
ครูสอนร้องเพลงสถาบันดนตรี KPN

“เริ่มจากการเล่นละครเวทีกับอาจารย์ค่ะ รับบท “ภิกษุณี” เรื่อง “ปฐาจารา” อาจารย์ไม่ดุเลย แต่ว่ามีคนบอกว่าอาจารย์ไพจิตรเขาจะดุนะ เราได้ยินมาแบบนี้ค่ะ แต่ว่าเราทำได้ แล้วก็ทำตามที่อาจารย์บอก เราก็เลยไม่โดน อาจารย์ดู อีกร้อยหนึ่งก็เหมือนกับว่าเราจะเป็นคนที่แบบขี้มึน ๆ คือเราไม่ได้เกร็งตั้งแต่แรก ถ้าเราทำได้ เราไม่ผิด เรามั่นใจ เราก็จะหลุดจาซัดเจน ฉาดฉาน จึงไม่โดนดู จริง ๆ แล้ว อาจารย์ไพจิตรเป็นคุณครูที่ใจดี มีเหตุผล ต้องการที่จะให้นักเรียนอยู่ในกฎระเบียบมากกว่า ”

แมงปอ - ปริศญา คูหา मुख - ศิลปินนักร้อง AF10
จ่าอากาศโทหญิง กองดุริยางค์ทหารอากาศ

“ ท่านเป็นคนที่ทำให้เราได้เกิดในวงการนี้ โดยไม่เคยบังคับให้เราเซ็นสัญญา กับ พี.ดี.โปรโมชัน ซึ่งถ้าจะทำก็ได้ แต่ท่านให้อิสระในการรับงาน และไม่เคยขอแบ่งเปอร์เซ็นต์ แล้วยังช่วยหางานให้เราด้วย ประทับใจท่าน มากจริง ๆ เรายกย่องให้ท่านเป็นคุณพ่อคนที่สองของเรา ท่านเป็นคนเก่ง มีความคิดก้าวหน้า ทันสมัย ทำงานได้กับคนทุกวัย มีมุมมองทัศนคติ ที่ดีมาก เรียกได้ว่าเป็นปูชนียบุคคลในวงการภาพยนตร์เลย ณ ตอนนั้น ท่านเป็นหนึ่งในผู้ทรงพลังของวงการภาพยนตร์ไทย ”

วาสิฎฐิ์ ศรีโลหุ้ง - ศิลปินนักแสดง

“ ถ้าจะบอกว่าท่านเป็นคนดี ก็ต้องบอกว่า คุณเฉพาะในงานนะคะ นั่นเป็น เพราะว่าคุณอาจารย์จะเป็นคนจริงจังตั้งใจ อาจารย์จะพูดชัดเจนว่า ต้องการ ให้งานเป็นอย่างไร เราต้องแก้ไขตรงไหนบ้าง คือท่านเป็นคนเอาใจใส่กับงาน ความเป็นคนเจ้าระเบียบก็เลยทำให้คนที่อยู่ใกล้ต้องมีระเบียบไปด้วย ดิฉันก็ได้เรียนรู้จากท่านเยอะ มีงานอะไรก็จะไปช่วยด้วยความ เต็มใจค่ะ ”

วิไลรัตน์ เฟื่องเจริญ
ผู้ทรงคุณวุฒิประจำศาลแพ่ง
และศาลอาญาตลิ่งชัน

“ เราเคยได้ยินชื่อเสียงอาจารย์มานานแต่ไม่รู้จัก วันนั้นมากับพี่ชาย พี่ชายได้แนะนำรู้จักกับอาจารย์ พอรู้ว่าเราพอจะทำอะไรได้ ก็ให้ช่วยงาน ภูมิใจค่ะที่ได้รับความไว้วางใจ เวลาทีมงานคอนเสิร์ต งานละครเวที งานรณรงค์ของ สสส. เราก็รับผิดชอบเรื่องอาหารบ้าง ขายดอกไม้บ้าง ”

สุดารัตน์ มาหมงคล - ผู้ช่วย

เครดิตภาพ

ภาพครูใหญ่ลย์ ศุภวารี หน้า 8

ขอขอบคุณ คม ชัด ลึก ออนไลน์

<https://www.komchadluek.net/entertainment/231790>

ภาพนิตยสารบางกอกรายสัปดาห์ หน้า 12

ขอขอบคุณ Sanook <https://www.sanook.com/money/177550/>

ภาพปกหนังสือเหยี่ยวราตรี หน้า 13

ขอขอบคุณ ร้านลูกอ๊อด <https://shorturl.at/fouK0>

ภาพโปสเตอร์หนัง หน้า 20 21 22 23 24 25 31 32 52 53 และ 55

ขอขอบคุณ Thai Movie Posters

ภาพเพชรรา เชาวราษฎร์ หน้า 27

ขอขอบคุณ มติชน ออนไลน์

https://www.matichon.co.th/columnists/news_435734#google_vignette

ภาพนัยนา ชีวานันท์ หน้า 27

ขอขอบคุณ Thaimfilm

<http://www.thaifilm.com/forumDetail.asp?topicID=760&page=8&keyword=>

ภาพสุกัศำ พัฒนุช หน้า 27

ขอขอบคุณ Thai Movie Posters

ภาพขัษฐำกรณั รักษำเนศ หน้า 27

ขอขอบคุณ soundcloud <https://soundcloud.com/tom81738/ka8h8mibcl1b>

ภาพอรัณญำ นำมวงศั หน้า 27

ขอขอบคุณ เฟซบุ๊กบั้งเท็งเร่องอดีต

ภาพจาร์ณี สุขสวัศดี หน้า 28

ขอขอบคุณ เฟซบุ๊ก Thai Movie Posters

ภาพจาร์ณี สุขสวัศดี หน้า 28

ขอขอบคุณ ค่ายไฟว์สตาร์ โปรดัคชั่น

ภาพใหม่ เจริญปุระ หน้า 29

ขอขอบคุณ Gossip Star

ภาพพุ่มพวง ดวงจันทร์ อัลบั้ม ตักแต่นผูกโบ หน้า 34

ขอขอบคุณ พิพิธภัณฑก์พุ่มพวง ดวงจันทร์

ภาพไกรสร แสงอนันต์ ไพจิตร ศุภวารี พุ่มพวง ดวงจันทร์ ที่เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน หน้า 34

ขอขอบคุณ สกฤไทย

ภาพไกรสร แสงอนันต์ และพุ่มพวง ดวงจันทร์ ที่ประเทศอังกฤษ หน้า 34

ขอขอบคุณ รำขำเสียงทอง

ภาพศิลปวัฒนธรรมภำคประขำชน หน้า 47

ขอขอบคุณ เฟซบุ๊ก มูลนิธิศิลปวัฒนธรรมภำคประขำชน

ภาพวินัย พันธรักษ์ หน้า 58

ขอขอบคุณ ขำวสต่อออนไลน์

ภาพใหม่ เจริญปุระ หน้า 59

ขอขอบคุณ Kapook

ภาพแมน วัทธัญ มุ่งหมำย หน้า 59

ขอขอบคุณ ไทยรัฐออนไลน์

ภาพวำสิฏฐี ศรีโลฟุ้ง หน้า 62

ขอขอบคุณ เฟซบุ๊ก ภูั วำสิฏฐี ศรีโลฟุ้ง

บรรณานุกรม

- จักรีรัตน์ แสงวารี. (2556). การบริหารงานละครวิทยุกระจายเสียงสู่ยุคดิจิทัล. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10(48), 185-194.
- เดลิมีเรอร์. (2560). "พันท้ายนรสิงห์ โดย อ.ไพจิตร ศุภวารี." สืบค้น 15 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.dailymirror.online/news/25117>
- ไทยบันเทิง. (2560). *ภาพยนตร์ในปี พ.ศ. 2517-2530*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2566, จาก <https://thaibunterneg.fandom.com/th/wiki/ไทยบันเทิง>
- ไทยรัฐ ออนไลน์. (2553). ปกรณ-ตึก 'เล่น' พันท้ายนรสิงห์. สืบค้น 15 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.thairath.co.th/content/134107>
- ปรกเศศ ใจสุวรรณ. (2564). *ราชินีลูกทุ่ง: พุ่มพวง ดวงจันทร์ กับความเปลี่ยนแปลงของเพลงลูกทุ่งไทยทศวรรษ 2510-ทศวรรษ 2540*. ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์นภัส คงสุข และสมสุข หินวิมาน. (2565). การสื่อสารความหมายไม่เรียวของครูในภาพยนตร์ไทย. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 10(1), 30-38.
- อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ คุณแม่สำราญ ศุภวารี. (2537). กรุงเทพฯ: ออ 4 การพิมพ์.

...ผมพูดได้แค่นั้นก็รู้สึกตื่นตัน จนพูดอะไรออกมาอีกไม่ได้
น้ำตาผมก็ไหล หัวใจผมก็สั่นระริก ผมเผลอเข้ากอดแม่ แล้วก็กราบที่อก...ที่เท้า
แม่จำ...ไอ้ชาติหมาคนนี่ของแม่เพิ่งรู้ว่า
ถึงแม่จะปากร้าย ใจร้าย แต่แม่ก็รักลูก ยอมตายเพื่อลูก
แต่ลูก...ถูกตีหัว เลือดออกแค่ข้างบองก็จะตัดเป็นตัดตายแม่เสียแล้ว

“แม่” ผมเปล่งเสียงอย่างลำบากเพราะก่อนจะอื่น

“ไอ้ชาติหมาคนนี่ของแม่แล้ว
ไอ้ชาติหมาจะพาแม่ไปนานมอ”

...แม่หัวเราะทั้งที่เจ็บสาหัส ผมอุ้มแม่ขึ้นป่า ผมไม่หิวข้าวแล้ว ท้องผมอึดื้อ
เรียวแรงผมมีมหาศาล ผมแบกแม่วิ่งฉิว ต้องรีบพาแม่ไปหาหมอ
ผมกลัวแม่จะตาย และกลัวที่จะหาแม่ที่ “ปากร้ายใจร้าย”
อย่างนี้ไม่ได้อีก

“แม่ของผม”

พร น้ำเพชร

9 789747 063455

ราคา 249 บาท